

Centraal Bureau voor de Statistiek

Jaarverslag

— 365 x 1 = 2006 —

Verslag van de Directeur-Generaal van de Statistiek	4
Centrale Commissie voor de Statistiek	10
Uitvoering statistisch programma 2006	14
Statistiek in de praktijk	34
De internationale context	37
Personeel	42
Jaarrekening 2006	48
Organogram	64
Publicaties	65
Wegwijzer	66

Inhoud

Verlag van de Directeur-Generaal van de Statistiek

Met dit jaarverslag legt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verantwoording af over de activiteiten en de resultaten in 2006. Wat de beoogde resultaten waren – de publicaties, artikelen en tabellen met statistische informatie – is beschreven in het jaarplan 2006. Het overgrote deel van de daarin toegezegde output is in 2006 volgens plan gerealiseerd. De klanttevredenheid, gemeten bij gebruikers van de statistiek én bij berichtgevers, is stabiel. Met de jaarrekening achter in dit jaarverslag wordt tevens rekenschap afgelegd op financieel gebied.

De beleidsvoornemens van het CBS zijn in algemene bewoordingen ook opgenomen in de begroting van het ministerie van Economische Zaken. Daarin wordt tevens verantwoording afgelegd via een reeks met het ministerie afgesproken prestatie-indicatoren. Deze indicatoren zijn ook in dit jaarverslag opgenomen. U vindt ze in de marge, bij de tekst over het onderwerp waarop de indicatoren betrekking hebben.

Het toezicht op het CBS wordt uitgeoefend door de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS) die sinds 1 januari 2006 onder voorzitterschap staat van de heer mr. J.N. van Lunteren. De jaarrekening is in overeenstemming met de CCS vastgesteld. Dit jaarverslag is door de CCS goedgekeurd.

Uitvoering van het Statistisch programma volgens plan

De voor 2006 geplande statistische output is het afgelopen jaar vrijwel geheel volgens plan gerealiseerd. Door vacatures en door enkele moeilijkheden bij de implementatie van het algemeen bedrijvenregister (ABR), hebben zich in de tweede helft van het jaar vertragingen voorgedaan. Deze vertragingen zijn ultimo 2006 echter deels weer ingelopen.

Alle statistische informatie die het CBS oplevert, wordt standaard opgenomen in de via de website toegankelijke statistische database StatLine. Daarnaast verschijnt jaarlijks een groot aantal persberichten, artikelen, periodieken en themapublicaties, zowel op papier als in elektronische vorm. Zo verscheen in april 2006 de themapublicatie *Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers*, waarin aan de hand van zeventig indicatoren het ondernemersklimaat in Nederland wordt vergeleken met dat in andere landen. Een geïntegreerde beschrijving van de gehele economie werd in september 2006 gepubliceerd in *De Nederlandse economie 2005*. In oktober 2006 werd, in samenwerking met het Ruimtelijk

Planbureau, voor het eerst een beeld gegeven van de bevolkingsontwikkeling op regionaal niveau in de *Regionale bevolkingsprognose 2005–2025*.

De hiervoor genoemde publicaties zijn slechts een greep uit de productie van het afgelopen jaar. In het hoofdstuk 'Uitvoering van het statistisch programma' leest u meer over wat er in 2006 aan statistiek is opgeleverd.

Vernieuwing van het statistiekprogramma op schema

De vernieuwing van het statistiekprogramma, vastgelegd in het *Meerjarenprogramma 2004–2008*, krijgt gestalte via 14 speerpunten. Bij de meeste van deze programma's ligt de voortgang op schema. Bij enkele onderdelen van de speerpunten is enige vertraging ontstaan. Vaak wordt dit veroorzaakt door moeilijkheden om de benodigde basisinformatie in een voor het CBS bruikbare vorm beschikbaar te krijgen. Maar ook de moeite die het kost om vacatures vervuld te krijgen speelt een rol. Desondanks zijn bij het overgrote deel van het vernieuwingsprogramma de doelstellingen voor 2006 gerealiseerd. Voor 2007 is de formatie die beschikbaar is voor dit programma verder uitgebreid.

Vorbereidingen nieuw meerjarenprogramma gestart

In 2006 is een imago-onderzoek gedaan en is een omgevingsanalyse gemaakt ter voorbereiding op een nieuwe strategie voor de middellangetermijn gekoppeld aan een nieuw meerjarenprogramma 2009–2013. Dit nieuwe programma zal pas eind 2007 zijn afgerond. Uit de externe oriëntatie kan al worden geconcludeerd dat betere toegankelijkheid van bij het CBS beschikbare gegevens een centrale rol in het nieuwe programma moet krijgen, alsmede betere dienstverlening aan de gebruikers van statistische informatie en meer ruimte voor samenwerking en maatwerk.

Administratieve lasten verder omlaag

Het CBS heeft zich vastgelegd op verlaging van de administratieve lasten, c.q. een reductie van de enquêtedruk met 4 procent per jaar. Ten opzichte van 2002 bedraagt de reductie bijna 26 procent. In de jaren vóór 2002 (vanaf 1994) was al een vermindering met ruim 60 procent bereikt. Door gebruik te maken van gegevens van de Belastingdienst en de polisinformatie van het UWV voor de arbeids- en loonstatistieken is afname van enquêtedruk bereikt. Hierdoor kon de eigen CBS-enquête Werkgelegenheid en lonen worden beëindigd. Goed nieuws voor zo'n 80 duizend bedrijven. Wel heeft uitbreiding van de EU en de aantrekkende economie in het bijzonder invloed gehad op het volume bevragingen en dus op de kosten van opgave van de gegevens voor de statistieken Internationale Handel.

Het aandeel van het CBS in de totaal door de overheid veroorzaakte lastendruk bedraagt inmiddels minder dan 0,15 procent. Desondanks staat het CBS steevast bij het MKB in de top-10 van ergernis veroorzakende overheidsinstellingen. Daarom wordt, naast een verder toenemend gebruik van gegevens uit admini-

straties en registers, aandacht besteed aan de beleving door berichtgevers. Door het makkelijker te maken om enquêtes in te vullen bijvoorbeeld. En door aan bedrijven voor hen relevante informatie terug te leveren.

Actieve rol in internationaal verband

Via een actieve participatie in diverse internationale overlegstructuren heeft het CBS zich het afgelopen jaar onder meer ingezet voor het beter laten functioneren van het Europees Statistisch Systeem, het stelsel van Europese en nationale statistische bureaus. Er is een Europese praktijkcode opgesteld om de onafhankelijkheid van de nationale Europese statistische bureaus te waarborgen en de kwaliteit, betrouwbaarheid en tijdigheid van de cijfers over de overheidsfinanciën van de lidstaten te verbeteren. In 2006 is door een klein team van internationale professionals onderzocht in hoeverre Nederland voldoet aan de principes van die Europese Praktijkcode. Met deze zogenoemde *peer review* beet het CBS – samen met het Tsjechische statistiekbureau – het spits af. Het oordeel was over het algemeen positief.

Het CBS verleent aan een aantal landen technische assistentie door informatie-uitwisseling, adviezen en cursussen. Deze vorm van hulpverlening wordt gefinancierd door de Europese Commissie. In de vorm van bezoeken van buitenlandse collega's aan het CBS en vice versa en de organisatie van internationale bijeenkomsten vindt, ook naast deze technische assistentie, geregeld informatie-uitwisseling met buitenlandse collega's plaats.

Proceshervormingen basis voor verdere reductie personeelsomvang

Bij de processen voor de statistiekproductie vinden ingrijpende hervormingen plaats. Uitgangspunten vormen een verdere verschuiving van enquêtering naar het gebruik van administratieve bronnen en registers (registerbestanden) en een verdere standaardisatie van de werkwijze en ICT-infrastructuur. Herinrichting van de processen en standaardisatie van de infrastructuur moet uiteindelijk leiden tot één uniforme CBS-business-architectuur. Dit zal leiden tot meer kwaliteit, transparantie en doelmatigheid in de bedrijfsprocessen en tot vermindering van de kwetsbaarheid van en onderhoudslast bij de gebruikte systemen.

Met het oog op die proceshervorming zijn in het afgelopen jaar twee grote programma's gestart. Het eerste programma is gericht op de ontwikkeling van een verzameling van gestandaardiseerde en breed toepasbare methoden, diensten en tools voor de inrichting van totale statistische processen, van dataverzameling tot en met publicatie van de resultaten. In 2007 zullen de eerste statistische processen met behulp van deze generieke procesdiensten worden herontworpen. Het tweede programma is gericht op het herontwerp van de hele keten van economische statistieken. Economische basisstatistieken leveren input voor integratieve statistieken zoals de Nationale Rekeningen. De keten kent daardoor veel onderlinge afhankelijkheden. Het programma is erop gericht de kwaliteit te verbeteren, de keten te optimaliseren en overlap in werkzaamheden te minima-

liseren. Bij het herontwerpen van die keten wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van de gestandaardiseerde diensten, die in het eerste programma worden ontwikkeld. De procesvernieuwingen, evenals de verderop genoemde verhuizing van het rekencentrum, worden aangestuurd door de heer ir. J.E.J. van Angelen, sinds 1 februari 2006 opgenomen in de Raad van Bestuur van het CBS.

Het doorvoeren van de proceshervormingen levert logischerwijs voor een bepaalde periode extra risico's op voor de betrokken statistieken. Deze vloeien deels voort uit het traject van de hervormingen zelf en deels uit het gebruik van soms nog instabiele externe registraties. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het herontwerp van het Algemeen Bedrijvenregister (HABR) en het gebruik maken van externe bestanden in het kader van de Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging in Sociale Verzekeringswetten (WALVIS), alsook van nieuwe registraties bij gemeenten. De interne procesveranderingen gaan dus hand in hand met het gebruik van externe registers. Deze situatie doet zich ook elders binnen het CBS voor. In een aantal gevallen wordt extra tijdelijke capaciteit ingezet om de risico's te beperken.

Behoeftte aan nieuwe medewerkers ondanks krimpend personeelsbestand

De procesherzieningen en standaardisatie moeten gezamenlijk een verdere afname van de omvang van het personeelsbestand mogelijk maken. Die vermindering van de personele omvang door verbetering van de doelmatigheid is bij de verzelfstandiging in 2004 afgesproken en moet er toe leiden dat de CBS-formatie terugloopt tot ca. 1 900 arbeidsplaatsen in 2012. Dit is een daling van ongeveer 10 procent ten opzichte van de huidige formatie.

Door de veranderende processen vermindert niet alleen de omvang van het personeelsbestand, maar wijzigt ook de samenstelling. Daarnaast vragen de programmavernieuwing en de uitvoering van de speerpunten om instroom van overwegend hoog opgeleide, nieuwe medewerkers. In het voorjaar en in het najaar van 2006 zijn wervingscampagnes gestart om de benodigde instroom te kunnen realiseren. In de loop van het jaar werd duidelijk dat het door de krappere wordende arbeidsmarkt steeds moeilijker wordt om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken, zodat werving een blijvend aandachtspunt is in het personeelsbeleid.

Een tweede speerpunt in dat beleid is ontwikkeling en opleiding van de huidige medewerkers. Voor de automatiseringsdivisie is een omvangrijk ontwikkelplan opgesteld. Dat plan voorziet in opleidingen, trainingen en coaching van management en medewerkers om de kwaliteit van de organisatie marktconform te krijgen en daarna te houden. Een in het najaar van 2006 opgesteld strategisch personeelsplan voorziet er in dat vergelijkbare initiatieven ook voor andere organisatie-onderdelen en categorieën medewerkers volgen.

Professionalisering van de bedrijfsvoering

Met de ZBO-gang in 2004 is de aandacht voor bedrijfsvoering steeds meer manifest geworden. Ook in 2006 zijn verschillende verbeteracties geïnitieerd. Enerzijds wil het CBS tot een statistisch normenkader komen, met criteria voor de kwaliteit van de statistiek. Maar het gaat ook om verdere formulering van normen voor de begroting, voor risicomanagement en voor projectbeheer. Nog verdere automatisering van de gegevensverwerking heeft ook sterk de aandacht.

In vervolg op de sterke verbetering van de processen voor planning & control en financieel beheer, die vooral in 2005 zijn ingezet, heeft het CBS in juni 2006 een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd op alle facetten van de organisatie. De belangrijkste kwetsbare punten zijn daarop aangepakt.

Het CBS heeft de statistische uitkomsten geïdentificeerd, die voor afnemers en gebruikers van statistieken het allerbelangrijkst zijn. Het CBS spreekt in dit verband zelf over de 'imagobepalende statistieken'. Expliciete en nauwgezette monitoring van deze statistieken vindt plaats, zodat eventuele risico's of problemen tijdig worden onderkend en aangepakt.

Met het oog op het garanderen van de continuïteit van de bedrijfsprocessen in brede zin, wordt een *business continuity plan* opgesteld. Continuïteit van de ICT-infrastructuur is daarin een belangrijk onderdeel.

Voor de gesignaleerde risico's op het gebied van personeel is het eerder genoemde strategisch personeelsplan opgesteld en in uitvoering genomen. De wervingsactiviteiten en opleidingsinspanningen zijn daarvan een eerste uitvloeisel. Maar ook op andere terreinen zijn acties ingezet.

Het jaarrekeningproces, alsmede de administratieve organisatie, is in 2006 verbeterd. De begrotingstechniek ondergaat nog een kwaliteitsslag. Voorts wordt een strategisch kostenmodel uitgewerkt voor betere operationele kostensturing en inzicht in de kostenopbouw.

In 2006 is een herziene verzameling prestatie-indicatoren (ook wel niet-financiële indicatoren genoemd) ontwikkeld, die met ingang van 2007 gehanteerd worden. De herziene verzameling richt zich meer dan de oude verzameling op relevante strategische en operationele doelstellingen van het CBS.

Vorbereiding van verhuizingen in volle gang

De beide CBS-vestigingen Voorburg en Heerlen voldoen door veroudering en achterstallig onderhoud niet meer aan de moderne eisen van bedrijfshuisvesting. De vestiging Voorburg zal in het eerste kwartaal van 2008 verhuizen naar een nieuw gebouw in de wijk Leidschenveen van Den Haag. De eerste paal is in juni 2006 geslagen. In Heerlen zal een nieuw onderkomen voor het CBS vlak naast het huidige pand worden gebouwd. De feitelijke verhuizing in Heerlen is medio 2009 voorzien. Voor de beide nieuwe gebouwen is één gezamenlijk inrichtings- en werkplekconcept ontwikkeld.

In elk van de huidige vestigingen bevindt zich een rekencentrum. Vooruitlopend op de verhuizingen zullen deze beide rekencentra worden samengevoegd en worden gehuisvest in een daarvoor specifiek toegeruste locatie in Apeldoorn.

Aantal interne audits

Prestatie-indicator:

- ▶ Kwaliteitszorg, aantal uitgevoerde audits van processen

Streefwaarde:

- ▶ Aantal: zes

Realisatie:

- ▶ Negen in 2006 uitgevoerde audits (waarde 2004: zes; waarde 2005: zes)

Tegelijkertijd zal een adequate noodvoorziening worden gerealiseerd. De voorbereidingen voor deze kritische operatie en de daarvoor benodigde aanpassingen van de ICT-infrastructuur zijn in 2006 gestart.

Begroot resultaat en werkelijk resultaat

De totale bedrijfsopbrengsten van het CBS bedroegen 179,6 miljoen euro in 2006, waarvan 10,4 miljoen euro afkomstig was uit opdrachten van derden. Er was 172,9 miljoen euro begroot.

Het verschil tussen het begrote resultaat en het werkelijke resultaat is ruim 10 miljoen euro. Dit verschil is niet structureel. Het is vooral terug te voeren op meevallers, zoals hogere bijdragen voor loon- en prijscompensatie vanuit de rijksbegroting dan voor 2006 was voorzien, lagere afschrijvingen, meer externe opdrachten voor het CBS en hogere rentebaten.

Door de omvang van het aantal vacatures die dit jaar groter was dan normaal, is het personeelsbudget ook niet volledig uitgeput, wat niet in die mate werd gecompenseerd door de kosten van inhuur van tijdelijke krachten. De personele onderuitputting heeft in 2006 tot een beperkte vertraging in de realisatie van het jaarplan geleid. De vertraging deed zich met name voor op het terrein van speerpunten en ontwikkelprojecten.

Het eigen vermogen van het CBS ultimo 2006 bedraagt 5,8 miljoen euro en bestaat uit het gecumuleerde resultaat van de jaren 2004, 2005 en 2006. Rekening houdend met de financieringsafspraken, die met het ministerie van Economische Zaken zijn gemaakt, geven de cashflow-prognoses aan dat de komende jaren geen liquiditeitsproblemen zullen ontstaan.

De jaarrekening en de toelichting daarop zijn vanaf pagina 48 in dit jaarverslag opgenomen. De jaarrekening is gecontroleerd door KPMG Accountants NV en voorzien van een accountantsverklaring, die na de jaarrekening in dit verslag is opgenomen.

Drs. G. van der Veen
Directeur-Generaal van de Statistiek
Voorburg/Heerlen, 23 maart 2007

Exploitatieresultaat

Prestatie-indicator:

- ▶ Doelmatigheid, exploitatieresultaat

Streefwaarde:

- ▶ Een exploitatieresultaat van minimaal € 0

Realisatie:

- ▶ netto resultaat € 10,8 mln
(waarde 2004: € -8,9 mln;
waarde 2005: € 4,0 mln)

Missie van het CBS

Het CBS is in 1899 opgericht met als taak het verzamelen, bewerken en publiceren van statistieken ten behoeve van praktijk, beleid en wetenschap. In de huidige wettelijke grondslag voor het CBS, de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek van 20 november 2003, vormt dit nog altijd de kern van de opdracht aan het CBS.

In de Nederlandse samenleving streven wisselende coalities van politieke partijen en belangengroeperingen naar de realisatie van hun eigen denkbeelden. Het belang van feitelijke, onpartijdige informatie die door alle betrokkenen als uitgangspunt wordt geaccepteerd, is dan groot. De kwaliteit van de statistische informatie moet onomstreden zijn. Statistieken moeten snel beschikbaar zijn en de samenhang tussen allerlei maatschappelijke ontwikkelingen zichtbaar maken.

De missie van het CBS luidt:

Het samenstellen en publiceren van onbetwiste, samenhangende, actuele statistische informatie die relevant is voor praktijk, beleid en wetenschap.

Centrale Commissie voor de Statistiek

De Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS) is verantwoordelijk voor de vaststelling van het statistisch werkprogramma van het CBS. Bovendien stelt zij mede de begroting en de jaarrekening van het CBS vast. De CCS keurt het jaarverslag van het CBS goed. Daarnaast oefent de Commissie toezicht uit op onder meer het beperken van de administratieve lasten, het vermijden van ongewenste mededinging en het beschikbaar stellen van microdata. De CCS dient de coördinatie van de statistiek van rijkswege te bevorderen.

De CCS stuurt tijdens het jaar op basis van de regelmatige managementinformatie en de halfjaargegevens voor de minister van Economische Zaken. Ten minste eens in de vijf jaar wordt een strategisch meerjarenprogramma opgesteld, dat als uitgangspunt dient voor de beoordeling van de voorstellen voor de jaarprogramma's. De Audit Committee (AC) van de CCS bereidt de behandeling van onderwerpen op het gebied van de bedrijfsvoering voor. De AC houdt zich in het bijzonder bezig met de financiële rapportages, de begroting en de jaarrekening.

De CCS legt over de uitvoering van haar taken verantwoording af in haar eigen jaarverslag, gericht aan de Minister van Economische Zaken. Het jaarverslag is gepubliceerd op de website van het CBS (www.cbs.nl). De CCS is ingenomen met de toenemende transparantie van de planning en de verdere focus op output. Wel is de CCS bezorgd over het aantal vacatures dat bij het CBS bestaat, waardoor de realisatie van de plannen in gevaar kan komen.

Per 1 juli 2006 heeft de Minister van Economische Zaken een nieuw lid benoemd, namelijk de heer prof. dr. J.T.M. van der Zee. Daarmee is het aantal leden weer op negen gekomen.

Samenstelling van de CCS

Samenstelling van de CCS primo 2007:

VOORZITTER:

Mr. J.N. van Lunteren (voorzitter AC)

PLV. VOORZITTER:

Dr. J.J. van Duijn (lid AC)

LEDEN:

Mw. prof. dr. J. van Doorne-Huiskes

Drs. G.J. Hogeweg

J.M.A. van Huut RA (lid AC)

Drs. M.B.G.M. Oostendorp (lid AC)

Mw. dr. P.C. Plooi-Van Gorsel

Prof. dr. C.G.M. Sterks

Prof. dr. J.T.M. van der Zee

Dit jaarverslag inclusief de volledige jaarrekening is conform de artikelen 53 en 70 van de CBS-wet ter goedkeuring aangeboden aan de Centrale Commissie voor de Statistiek.

Mededeling Centrale Commissie voor de Statistiek

De Centrale Commissie voor de Statistiek heeft kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening van het CBS over 2006.

Op grond van haar bevoegdheid neergelegd in de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek van 2003 (Staatsblad 516) keurt zij het Jaarverslag 2006 van het CBS goed.

Eveneens op grond van haar wettelijke bevoegdheid stemt zij in met de vaststelling door de Directeur-Generaal van de statistiek van de Jaarrekening van het CBS.

De Commissie doet in haar eigen jaarverslag over 2006 verslag van de uitoefening van haar taken en die van de Audit Committee (www.cbs.nl).

Voorburg, 23 maart 2007

Mr. J.N. van Lunteren, voorzitter

Drs. P. Spannenburg, secretaris

Goedkeuring van het jaarverslag door de CCS

Patricia Richardson, senior medewerkster accounting en reporting bij DSM Food Specialties in Delft

Simpel en eenvoudig

‘De afgelopen jaren zien we door een toenemend gebruik van internet een vermindering van de administratieve lasten door het CBS. Verbeteringen zijn echter altijd mogelijk. Zorg voor eenvoudige aangiften, zonder al te veel subjectieve vragen of ingewikkelde formulieren met een heleboel bijlagen. Houd het simpel en eenvoudig.’

DSM

DSM
DSM

DSM
DSM

DSM

DSM

Programmavernieuwing

Het CBS voert een programma voor vernieuwing uit en geeft daarmee invulling aan de strategie om geïntegreerde beschrijvingen van actuele maatschappelijke thema's te bereiken. Het vernieuwingsprogramma bestaat uit een aantal speerpunten, die aanvankelijk in het meerjarenprogramma 2004–2008 zijn verwoord. Dit meerjarenprogramma is op de CBS-site te vinden.

1 & 9. Sociale dynamiek en uitbreiding arbeidsrekeningen

Doel van het speerpunt sociale dynamiek is de verbetering van de statistische informatievoorziening over de sociaaleconomische levensloop van mensen. Een belangrijk aspect daarvan vormt de dynamiek op de arbeidsmarkt. Via StatLine is onder meer informatie gepubliceerd over de jaarlijkse ontwikkeling van verdiende lonen van werknemers die in 2000 zijn afgestudeerd in het hoger onderwijs. Verder is nieuwe informatie toegevoegd over de sociaaleconomische integratie van immigranten (zoals het hebben van een baan of het hebben van een uitkering gerelateerd aan het aantal jaren dat men in Nederland verblijft) en hun kinderen. Ook zijn gegevens verzameld en gepubliceerd over het combineren van zorgtaken en betaald werk bij gezinnen met kinderen. Ten slotte is nieuwe informatie gepubliceerd over de duur van de werkloosheid onder de werkloze beroepsbevolking.

2. Microdata-infrastructuur

In 2006 heeft het CBS stappen gezet om de toegang tot CBS-microgegevens te vergemakkelijken. Het beschikbaar stellen van microdata is geconcentreerd bij het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB). De bestaande mogelijkheden voor het on-site werken bij het CBS zijn gestroomlijnd en eveneens bij het CvB ondergebracht. Daarnaast is de voorziening voor *remote access* in productie gebracht. Externe onderzoekers kunnen daarmee vanaf hun eigen werkplek analyses uitvoeren op data bij het CBS. Inmiddels zijn de eerste tien aansluitingen gerealiseerd. In 2006 is het aantal microbestanden dat ter beschikking staat voor externe onderzoekers uitgebreid met bestanden uit het Sociaal Statistisch Bestand (SBB) en het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS). Op het gebied van de statistische beveiliging is een herziening gerealiseerd van het *Handboek beveiliging*.

3. Lange tijdreeksen

Het speerpunt lange tijdreeksen heeft twee doelen. Dat zijn ten eerste het maken en onderhouden van consistente actuele reeksen (bijvoorbeeld ten behoeve van beleidsondersteunend onderzoek) en ten tweede het veiligstellen en ontsluiten van het statistisch erfgoed van het CBS. Het is de taak van het *Expertise-centrum lange tijdreeksen* om methodologie te ontwikkelen, waarmee het centrum de betrokken sectoren op dit gebied ondersteunt.

Binnen het project *Tijdreeksen Nationale rekeningen* wordt al geruime tijd gewerkt aan het terugleggen van de revisie van de Nationale Rekeningen 2001 over een periode van dertig jaar. In april 2006 is de gereviseerde tijdreeks voor de periode 1995–2001 gepubliceerd, eind 2006 is ook de reeks 1987–1995 afgerond. In de loop van 2007 zullen de gereviseerde cijfers van de jaren 1969–1987 worden gepubliceerd. Daarmee is de revisie 2001 afgerond. Voorts is een begin gemaakt met het aanvullen van de belangrijkste lacunes in diverse historische tijdreeksen (1900–heden) op StatLine.

4. Gezondheid, welzijn en zorg

Hoofddoel van het speerpunt Gezondheid, welzijn en zorg is het ontwikkelen van een volledig, samenhangend en consistent statistisch beeld van de geldstromen in de gezondheids- en welzijnszorg, van de zorgaanbieders, de zorggebruikers en de gezondheids- en welzijnstoestand van de bevolking. In 2006 zijn nieuwe cijfers gepubliceerd over het aantal onverzekerden tegen ziektekosten. Ook zijn nieuwe cijfers gepubliceerd over gezondheidsgerelateerde uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling (R&D). Daarnaast is de tweede editie van *Gezondheid en zorg in cijfers* gepubliceerd, met daarin nieuwe onderzoeksresultaten over onder andere arbeidsproductiviteit in ziekenhuizen, de relatie tussen ziekenhuisopnamen en inkomen, ouderenzorg en de scheefheid van de verdeling van de ziekenhuiskosten.

5. Vergrijzing

Het speerpunt Vergrijzing beoogt een samenhangende beschrijving te geven van de gevolgen van een toenemende vergrijzing. In 2006 lag de nadruk op de financieel-economische situatie van toekomstige ouderen (de huidige 55–64-jarigen). Dit resulteerde aan het begin van het jaar in een reguliere statistiek en een publicatie over de AOW-opbouw van Nederlanders. Tevens zijn publicaties verschenen over de arbeidsdeelname en werkloosheid van ouderen.

Op grond van een succesvolle pilot en een seminar is begonnen met de verzameling van gegevens van pensioenfondsen voor de ontwikkeling van een statistiek over de arbeidsgerelateerde pensioenopbouw. Samen met het Verbond van Verzekeraars is in 2006 een onderzoek gestart voor een statistiek van individueel opgebouwde pensioenvoorzieningen. Op de tweejaarlijkse conferentie van de *International Association for Research, Income and Wealth* is een onderzoek gepresenteerd over het Nederlandse pensioenstelsel. Op termijn zal op

grond van de informatie over de verschillende pensioenpijlers een pensioenmodule voor de nationale rekeningen worden ontwikkeld.

6. Ruimte, wonen en mobiliteit

Het speerpunt Ruimte, wonen en mobiliteit ontwikkelt statistieken op lokaal en regionaal niveau die inzicht geven in de verdeling van de schaarse ruimte in ons land. De publicatie *Kerncijfers wijken en buurten* op StatLine is uitgebreid (meer data, en aangevuld met historische gegevens). Verder is informatie geproduceerd over de bevolking per postcodegebied en over de verdeling van bevolkingsgroepen naar herkomst en buurttype. In 2006 is de eerste editie van *Provincie op maat* verschenen. Voor gemeenten en provincies is een regiodag georganiseerd om hen op de hoogte te brengen van de verschillende ontwikkelingen bij de (laag-)regionale en ruimtelijke statistieken. Met de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het InterProvinciaal Overleg en de provincie Overijssel zijn afspraken gemaakt om nauwer samen te werken bij het beschikbaar stellen van gegevens en het samenstellen van analyses bij de data.

De bouw van het Statistisch Bestand Vastgoed (SBV) verliep minder voorspoedig dan gepland. Problemen met het koppelen van een aantal overheidsregisters met geografische informatie zijn hier debet aan.

7. Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs

Het speerpunt Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs moet voorzien in de behoefte aan statistische informatie over het onderwijs. Dat gebeurt door optimale benutting van beschikbare bronnen, zoals het relateren van het onderwijsnummer aan registraties over andere thema's, en het koppelen van onderwijsfinanciën aan onderwijsdeelname. Waar nodig wordt aanvullend geëquipteerd. Vanaf 2006 wordt jaarlijks een nieuwe lichte scholieren uit het voortgezet onderwijs – onderscheiden naar achtergrondkenmerken – via registerinformatie integraal gevolgd. In 2006 is ook basisinformatie opgesteld over het voortijdig schoolverlaten in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs naar achtergrondkenmerken en is gestart met de inrichting van een onderdeel 'onderwijs' van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB-satelliet Onderwijs). Eind 2006 is een eerste opzet beschikbaar gekomen van een statistiek kosten per geslaagde, waarin de financiering van het onderwijs en volumegegevens over onderwijsdeelname (leerlingen en hun overgangskansen) tegen elkaar worden afgezet. In 2006 is deelgenomen aan de *Europese Taskforce Adult Education Survey*. In dat kader is de aanvullende departementale informatiebehoefte over leren van volwassenen verkend.

8 & 14. Productiviteit en Kenniseconomie

Op het gebied van productiviteitsstatistiek en -analyse heeft het CBS dit jaar een aantal mijlpalen bereikt. Er zijn gegevens geleverd aan het EUKLEMS-project. Dit is een Europees project waarin productiviteitsstatistieken en -analyses

voor de landen van de Europese Unie over langere periodes worden uitgevoerd. Daarnaast zijn gegevenssets en een model voor het maken van Nederlandse productiviteitsanalyses ontwikkeld. De resultaten van dit project zijn in november 2006 gepresenteerd op een studiemiddag voor wetenschappers en beleidsmakers in het veld. De gegevens op microniveau zijn inmiddels toegankelijk voor externe gebruikers. De macrodata worden in 2007 gepubliceerd.

In 2006 zijn voorlopige tijdreeksen gecreëerd voor R&D-productie en -verbruik, ICT-kapitaal en uitgaven aan opleidingen. Voorts is in 2006 het project over de internationalisering van R&D van start gegaan. Veel grote bedrijven opereren steeds minder binnen landsgrenzen en steeds vaker in multinationale consortia. Voorbereidingen zijn getroffen om begin 2007 een aantal interviews te houden met multinationals over dit fenomeen. Tevens is aan het eind van het jaar een project gestart waarin de innovatie bij kleine bedrijven en bij bedrijven in de dienstensector wordt onderzocht.

10. Uitbreiding prijs- en volume-informatie

In 2006 is gewerkt aan het project Prijsmeting in- en uitvoer van goederen. Momenteel is nog weinig prijsinformatie beschikbaar over de wederuitvoer. Het gaat daarbij om ingevoerde goederen die, eventueel na een kleine bewerking, direct weer worden uitgevoerd. Voor het bepalen van de volume-ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) is een goede prijsmeting zeer belangrijk. Dit vereist het opzetten van een prijswaarneming bij met name de groothandel. In 2006 is hiervoor een methodologie ontwikkeld die in 2007 zal worden afgerond en geïmplementeerd.

11. Handel en diensten

Dit speerpuntproject is gestart vanuit de constatering in het meerjarenprogramma 2004–2008 dat de statistieken over dienstverlening aanzienlijk minder ver zijn ontwikkeld dan die over landbouw en industriële productie. Dienstverlening omvat een zeer breed terrein: handel (detailhandel, groothandel), horeca, uitzendbureaus, softwarehuizen, accountantskantoren, ingenieursbureaus, maar bijvoorbeeld ook overheid, bank- en verzekeringswezen, onderwijs, zorg, cultuur, sport en recreatie. Om de ontwikkeling van deze branches met hun specifieke eigenschappen (grote dynamiek, relatief belangrijke rol van het midden- en kleinbedrijf, grote diversiteit) goed te kunnen monitoren en verklaren, kan het nodig zijn extra variabelen uit te vragen en een andere, meer flexibele, onderzoeksopzet te kiezen dan bij de meer traditionele sectoren.

In 2006 is de externe en interne informatiebehoefte in kaart gebracht en in mei 2006 zijn de eerste resultaten en de aanpak van het project besproken met de Adviesraad Economische Statistieken. In november 2006 zijn de resultaten van de verkenningen op een informatie- en discussiedag met externe en interne gebruikers teruggekoppeld.

Verder is het deelproject Diensten – dat focust op de commerciële dienstverlening – gestart. Dit project heeft een overzicht opgeleverd van de wijze waarop de lacunes in de informatievoorziening gedicht kunnen worden. Ook wordt, door het publiceren van artikelen en tabellen, reeds beschikbaar materiaal beter toegankelijk gemaakt.

In 2007 wordt het deelproject Commerciële dienstverlening afgerond, en de resultaten worden overgedragen naar en geïmplementeerd in de reguliere statistiek. Met deelprojecten over Handel, Vervoer en Quartaire sector wordt gestart; daarbij wordt een overeenkomstige aanpak gekozen als eerder bij de Commerciële dienstverlening is gehanteerd. Het deelproject International sourcing heeft een ander karakter: in samenwerking met Eurostat en andere lidstaten wordt een survey uitgevoerd bij grote ondernemingen naar outsourcing.

12. Snelle conjunctuurindicatoren

In het *Meerjarenprogramma 2004–2008* had het CBS de ambitie uitgesproken om bij de oplevering van de Europese conjunctuercijfers tot de drie snelste landen van Europa te horen. Omdat de Europese Centrale Bank veel belang hecht aan gelijktijdige publicatie van de cijfers van de lidstaten, heeft het CBS die ambitie aangepast. Het CBS voldoet nu gewoon aan de termijnen van de Europese wettelijke verplichtingen. De directe noodzaak om sneller te publiceren is vervallen. Het Bureau heeft er dan ook voor gekozen om het accent in 2007 vooral te leggen op verbreding en verdieping van conjunctuurstatistieken en niet meer op versnelling.

13. Samenhangende informatie over rechtsbescherming en veiligheid

Het CBS produceert met het speerpunt Samenhangende informatie over rechtsbescherming en veiligheid een samenhangend beeld van de macroeconomische, sociaaleconomische en sociale gevolgen van het veiligheidsbeleid. Koppeling op persoonsniveau van gegevens van slachtoffers en vermoedelijke daders biedt nieuwe inzichten. In 2006 is een nieuwe StatLine-publicatie gerealiseerd met kenmerken van verdachten van misdrijven. Veiligheidszorgrekeningen (kosten en effecten van de veiligheidszorg) bieden een samenhangende, consistente en geïntegreerde statistische beschrijving van de geldstromen op het terrein van de veiligheidszorg.

15. Internationale economische relaties

In het speerpunt Internationale Economische Relaties wordt het onderwerp globalisering per thema uitgediept met behulp van (inter-)nationaal gehanteerde definities en analysemodellen. De discussienota Speerpunt Internationale Economische Relaties (SIER) is besproken in de Adviesraad Economische Statistieken. Als vervolg op het advies van de Raad is in 2006 gestart met de consultatieronden bij strategische relaties.

In 2006 is op initiatief van het ministerie van Economische Zaken een onderzoek gestart voor de publicatie van een aantal indicatoren over de mate van globalisering. Het pilotproject over de technische koppeling van microgegevens van bedrijven aan microgegevens van personen is afgerond. Hiermee wordt het mogelijk consistente modellen te beschrijven en te analyseren over de effecten van de open economie op de werkgelegenheid (banengroei, banendestructie) en de welvaart.

Melanie van Bracht, milieumanager bij Alcoa Nederland BV.
in Drunen en Harderwijk

Vermindering administratieve lastendruk

‘Het is goed te merken dat het CBS werk maakt van de vermindering van de administratieve lastendruk voor bedrijven. In het verleden vulden we verschillende enquêtes in en rapporteerden we vaak dubbel. Nu hoef ik maandelijks nog maar één enquête in te sturen.’

Melanie van Bracht

Regulier werkprogramma

Ook in het reguliere werkprogramma vindt vernieuwing plaats, maar dan gaat het meer om aanpassing in de bestaande verwerkingsmethoden of programmatuur of om wijzigingen die moeten leiden tot een output die de gebruiker beter bedient. Het werkprogramma bestaat uit zes hoofdthema's.

1. Mensen en hun activiteiten

Over het hoofdthema Statistieken over mensen en hun activiteiten hebben betrekking op onderwerpen als bevolkingsontwikkeling, gezondheid, onderwijs, werkgelegenheid, ziekteverzuim en arbeidsomstandigheden, koopkracht, consumptie en sociale uitkeringen. De door het CBS opgestelde prognoses van bevolking en huishoudens vormen essentiële bouwstenen voor planning van scholenbouw, woningbouw en zorg en overheidsvoorzieningen. Loonstatistieken zijn onder meer van belang voor het meten van de concurrentiekracht van de Nederlandse economie en de onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden tussen de sociale partners. Statistieken over bijstand en reïntegratie zijn onmisbaar voor het volgen van het lokale beleid op het terrein van werk en inkomen. Informatie uit de inkomensstatistieken en het Budgetonderzoek wordt onder meer gebruikt bij de signalering van armoede en sociale uitsluiting. De Enquête Beroepsbevolking levert onmisbare informatie over werkloosheid, het zoeken naar werk en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) levert vele indicatoren voor periodieke rapportages over de gezondheid van de bevolking, emancipatiebeleid, jeugdbeleid, ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid en over andere kwetsbare groepen in de samenleving. Het Sociaal Statistisch Bestand biedt beleidsmakers en onderzoekers onder meer informatie over de flexibiliteit van de arbeidsmarkt, de integratie van allochtonen in de samenleving en het handhaven van de veiligheid in Nederland.

In StatLine is informatie te vinden over de sociale monitor, bevolking, gezondheid en welzijn, leefsituatie, mobiliteit van personen, onderwijs, cultuur, toerisme, recreatie en sport, rechtsbescherming en veiligheid, wonen, bevolking naar inkomensbron, arbeidsmarkt, inkomen, bestedingen en vermogen en sociale zekerheid.

Het jaar 2006 In 2006 zijn volgens plan cijfers over de bevolkingsomvang en -samenstelling en over de veranderingen in de bevolking gepubliceerd. Nieuw zijn de maandelijkse voorlopige cijfers over de bevolkingsomvang en -samenstelling. In het kwartaalblad *Bevolkingstrends* verschenen ongeveer

dertig artikelen over demografische ontwikkelingen. In december 2006 werd op een persconferentie een nieuwe bevolkingsprognose tot 2050 gepresenteerd. In samenwerking met het Ruimtelijk Planbureau werd medio 2006 een gedetailleerde *Regionale bevolkings- en allochtonenprognose 2005-2025* gepubliceerd. Daarmee is voor het eerst voor alle Nederlandse gemeenten een actueel, breed en samenhangend toekomstbeeld van de regionale bevolkingsontwikkeling geboden. In november 2006 is ook de Regionale huishoudensprognose gepubliceerd.

Op basis van het POLS zijn volgens plan cijfers gepubliceerd over gezondheidsstatus, leefstijlen en zorggebruik. In samenwerking met het Instituut voor VerslavingsOnderzoek is voor het eerst een gestandaardiseerde set van kengetallen over drugsgebruik gepubliceerd. Eind 2006 verschenen cijfers over de gezonde levensverwachting (de levensverwachting in goed ervaren gezondheid en die zonder lichamelijke beperkingen) van mannen en vrouwen.

Op het terrein van veiligheid lag in 2006 de nadruk op uitvoering en analyse van en rapportage over de *Veiligheidsmonitor Rijk*. Dit onderzoek is in het kader van een samenwerkingsovereenkomst met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Justitie uitgevoerd. De *Veiligheidsmonitor* moet een beter beeld geven van slachtofferschap van criminaliteit, onveiligheidsgevoelens van burgers, buurtproblemen en over het functioneren van de politie. Begin 2006 verscheen de achtste editie van het *Jaarboek onderwijs in cijfers*. Naast de vaste informatie over leerlingen, onderwijsinstellingen en onderwijsuitgaven was er speciale aandacht voor het middelbaar beroepsonderwijs. Eind 2006 kwamen de eerste resultaten van het Onderzoek Bedrijfsopleidingen 2005 beschikbaar. Dit is een onderzoek naar de deelname van werknemers in bedrijven aan bedrijfsopleidingen en de kosten hiervan.

Over de omvang en samenstelling van de beroepsbevolking kwam in 2006 volgens plan structuurinformatie beschikbaar. In 2006 werd in het kader van het Europese *Labour Force Survey* gerapporteerd over de speciale module over de verzoening van werk en gezinsleven. Medio 2006 zijn de uitkomsten van het vierjaarlijkse Europees verplichte Arbeidskostenonderzoek aan Eurostat opgeleverd. Het CBS gebruikt voor dit onderzoek uitsluitend data uit bronnen van derden en geen eigen enquêtes.

In 2006 kwamen de resultaten beschikbaar van de nieuwe Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, een gezamenlijk project van het CBS en TNO Kwaliteit van Leven. Deze enquête levert veel informatie voor de *Arbobalans*, een jaarlijks overzicht van de stand van zaken op het gebied van arbeidsomstandigheden. Eind 2006 kwamen volgens plan de nieuwe cijfers van de Nationale Verzuimstatistiek uit.

Met het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) is onderzocht in hoeverre vacaturestatistieken kunnen worden gebaseerd op de vacaturebank van het CWI. Dit bleek in 2006 nog niet mogelijk. Wel werd de driemaandelijke vacatureenquête van het CBS met ingang van het verslagjaar grotendeels telefonisch afgenomen. De doorlooptijd kon daardoor substantieel worden teruggebracht en kwam in 2006 dicht uit bij de in Europees verband afgesproken 45 dagen.

Respons Enquête Beroepsbevolking

Prestatie-indicator:

- Realisatie normrespons, respons bij enquête beroepsbevolking

Streefwaarde:

- 58%

Realisatie:

- 65% respons in 2006 (waarde 2004: 60%; waarde 2005: 65%)

In 2006 zijn volgens plan kwartaalcijfers gepubliceerd over het aantal mensen met een uitkering, over de duur van bijstandsuitkeringen en over het aantal reïntegratietrajecten door gemeenten.

Het Inkomens Informatie Systeem werd aangepast om de gevolgen van nieuwe fiscale toeslagen (huur, zorg en kinderopvang) te kunnen verwerken. In 2006 is de Inkomensstatistiek 2004 gepubliceerd. Verder kwamen eind 2006 de eerste resultaten beschikbaar van het uitgebreide *Regionale Inkomensonderzoek* over 2004.

In samenwerking met het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) is het *Armoedebericht 2006* samengesteld. Hierin zijn de belangrijkste kerncijfers en ramingen over armoede in Nederland opgenomen. Eveneens in samenwerking met het SCP verscheen eind 2006 de vierde *Emancipatiemonitor 2006*.

In het kader van de CBS-doelstelling te komen tot integrale, gekoppelde, geïntegreerde en terreindekkende microbestanden is volgens plan in 2006 het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) uitgebreid. Naast de StatLine-publicaties zijn op basis van het SSB ongeveer twintig artikelen gepubliceerd in CBS- en externe tijdschriften en bundels en werden de gegevens uit het SSB op grote schaal gebruikt voor onderzoeksdoeleinden, veelal op basis van on-site onderzoek bij het CBS. Op basis van het SSB werd in 2006 in samenwerking met het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie (WODC) onder de nodige politieke belangstelling de *Integratiekaart* gepubliceerd. Met de *Integratiekaart* wordt een beeld gegeven van de positie van groepen allochtonen op verschillende maatschappelijke terreinen en van de ontwikkelingen daarin in de tijd. Tevens kwam eind 2006 op Internet en op StatLine een *Lokale Integratiekaart* voor gemeenten beschikbaar.

Uit het SSB zijn nieuwe StatLine-tabellen samengesteld over onder meer de bevolkingssamenstelling naar buurttype, over werk en uitkering per gemeente naar herkomstgroepering, over vervroegde uittreding van werkenden, over verdachten van misdrijven per woongemeenten en over de sociaaleconomische integratie van immigranten over de laatste jaren.

Ten slotte werden in 2006 de uitkomsten van de Volkstelling, Beroepstelling en Woningtelling uit 1930 via StatLine ontsloten voor historisch onderzoek.

Reductie administratieve lasten Vanaf het derde kwartaal van 2006 hoefden 80 duizend bedrijven geen gegevens meer aan het CBS te leveren voor de Enquête Werkgelegenheid en Lonen. Het ging hierbij met name om bedrijven in het midden- en kleinbedrijf. Dit is een uitvloeisel van het Project Walvis. Onderdeel van Walvis is de centrale levering van loongegevens aan de Belastingdienst en de introductie van de Polisadministratie bij het UWV, waarin gegevens worden opgeslagen die de werkgevers leveren via de loonaangifte. Doordat het CBS in 2006 gebruik kon gaan maken van de Polisadministratie, werd een verdere reductie van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven bereikt.

Het bedrijfsleven

Over het hoofdthema Statistieken over het bedrijfsleven gaan over het aantal ondernemingen en omzetten, kosten en bedrijfsresultaten per bedrijfstak, woningbouw, energieverbruik, vervoersstromen en financiële markten. Deze informatie vormt het fundament voor de beschrijving van het functioneren van de Nederlandse economie en vindt met name zijn weg naar ministeries, de Europese Commissie, het Centraal Planbureau en het georganiseerde bedrijfsleven.

Over het bedrijfsleven verschenen in 2006 tabellen over het aantal bedrijven, faillissementen, de jaarrekeningen van bedrijven, landbouw en visserij, industrie, detail- en groothandel, bouwnijverheid, woningbouw, dienstverlening, internationale handel, energie en water, verkeer en vervoer, mobiliteit van personen, toerisme, recreatie en sport en woningbouw. De tabellen over ondernemingsklimaat, windenergie en personenvervoer zijn dit afgelopen jaar nieuw verschenen. In 2006 is voor het eerst output samengesteld over de mobiliteit van personen op basis van het Mobiliteitsonderzoek Nederland. Deze gegevens zijn verzameld door de Adviesdienst Verkeer en Vervoer van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Het jaar 2006 Het beginpunt van de informatieverzameling voor statistieken over het bedrijfsleven is het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Medio 2006 is de basisvariant van het herontworpen ABR geïmplementeerd. Dit nieuwe ABR biedt – via het Nieuwe Handelsregister, waarin het basisregister van bedrijven is opgenomen – een veel betere aansluitingsmogelijkheid op externe bronnen, met name de gegevens van de Belastingdienst.

In 2006 is verder meegewerkt aan enkele Europese pilots over *Foreign Affiliate Trade Statistics (FATS)*. In 2006 is volledige aansluiting tussen *inward FATS* en de Europese *Structural Business Statistics (SBS)* gerealiseerd. *Inward FATS* meet de buitenlandse invloed op het Nederlandse bedrijfsleven.

Het statistisch programma op het terrein van landbouw en visserij wordt vrijwel geheel door de Europese informatiebehoefte bepaald. De grootste levering betreft de uitkomsten van de *Landbouwtelling (Farm Structure Survey)*, een enquête onder alle 90 duizend agrarische bedrijven in Nederland. In juli 2006 zijn gedetailleerde uitkomsten aan Eurostat geleverd. De dataverzameling over de biologische landbouw is in 2006 tijdelijk stopgezet. Naast de CBS-enquête is er ook een register met vergelijkbare informatie die door derden wordt bewerkt en gepubliceerd. Er wordt onderzocht of het CBS op het register kan overstappen of dat de dataverzameling beter geheel kan worden stopgezet.

De uitkomsten van de bouwnijverheid zijn in 2006 geïntegreerd met uitkomsten van andere statistieken over deze bedrijfstak, zoals de prijzen en het aantal gereedgekomen nieuwbouwwoningen.

Het CBS heeft sinds 2006 informatie over de gemiddelde jaarkilometrage van personenauto's op basis van gegevens van de Stichting Nationale Autopas.

In 2006 is de kwartaalvariant van de Statistiek financiën van ondernemingen in productie genomen. De uitkomsten van deze statistiek vormen een belangrijke input voor de kwartaalsectorrekeningen.

Reductie administratieve lasten Ook in 2006 is weer meer gebruik gemaakt van registers. Het CBS heeft toegang gekregen tot de klantenbestanden van energiebedrijven voor de samenstelling van energiestatistieken. Bij de jaarlijkse productiestatistieken van verschillende bedrijfstakken is een nieuwe methode ontwikkeld voor het schatten van de omzet van kleinere bedrijven op basis van registerinformatie. Door de introductie van deze nieuwe methode, maar ook doordat de levering van gegevens van de BTW en de vennootschapsbelasting door de Belastingdienst op zich liet wachten, zijn de uitkomsten van deze statistieken in 2006 later verschenen dan gepland.

De gegevens over de binnenvloot konden door grote problemen bij de Inspectie Verkeer en Waterstaat niet worden samengesteld.

In het jaarplan 2006 werd gewag gemaakt van het project systematische screening van digitale registers. Dit project is in de loop van 2006 omgedoopt in Pilots registergebruik. Binnen het project is met name onderzocht of de gegevens uit de elektronische winstaangifte van de Belastingdienst (beschikbaar sinds medio 2006) mogelijkheden bieden voor gebruik in de productiestatistieken.

Via de OverheidsTransactiePoort zijn gegevens geleverd over de export van bloemen. De pilotfase is succesvol afgerond. Inmiddels is de Praktijktest elektronisch gestandaardiseerde statistiekuitvraag van start gegaan. In deze praktijkproef worden gegevens uit geautomatiseerde kassasystemen aan het CBS geleverd. Dit project moet leiden tot een uitspraak over de bruikbaarheid van de gegevens die rechtstreeks uit kassasystemen worden gehaald.

In 2006 is aan een selectie van bedrijven de mogelijkheid geboden om de productiestatistiek elektronisch in te vullen. Het ging om een proef bij 7 800 bedrijven (van de ca. 70 duizend). De resultaten van deze proef zijn succesvol en zijn aanleiding om in 2007 alle bedrijven in eerste instantie alleen een elektronisch formulier te laten invullen. Daarnaast is gewerkt aan de aanpassing van een vragenlijst met minder variabelen.

Het Nederlands Taxonomie Project (NTP) is een samenwerkingsproject tussen overheid en bedrijfsleven waaraan het CBS samen met o.a. de Belastingdienst en de Kamers van Koophandel heeft meegewerkt. Met de ontwikkeling van de taxonomie, een gegevenswoordenboek voor het samenstellen en uitwisselen van jaarrekeningen, belastingaangiftes en statistiekopgaven, wordt het mogelijk informatie voor statistische doeleinden direct uit de administraties van de bedrijven te betrekken. Het NTP wordt in opdracht van de ministeries van Justitie en Financiën uitgevoerd. In 2006 is een eerste versie van de taxonomie opgeleverd. Per 1 januari 2007 is het mogelijk om de statistiekopgaven in XBRL-taal en op basis van de Nederlandse taxonomie te ontvangen en te verwerken. Het inhoudelijk beheren van de financieel-economische taxonomie past binnen de doelstelling van het CBS om te fungeren als Bureau of standards.

Het gebruik van biobrandstoffen in het wegverkeer werd in 2006 door de overheid verder gestimuleerd. De vragenlijst voor de Oliestatistieken is in overleg met

de brancheorganisaties aangepast. Daarmee wordt voldaan aan bestaande verplichtingen tot het leveren van gegevens aan het Internationaal Energieagentschap en Eurostat.

De voorlopige uitkomst 2006 van de indicator voor de administratieve lastendruk (enquêtedruk) is 19,8 miljoen euro (met verdiscontering van de overname van de statistiek Internationale handel in diensten van DNB). Dit is 26 procent minder lastendruk dan in 2002. Aan de streefwaarde is dus voldaan. Ten opzichte van het definitieve cijfer over 2005 (19,1 miljoen euro) is dit een lichte stijging. Dit is het gevolg van de toename bij de Internationale handel in goederen en diensten door de uitbreiding van de EU en de aantrekkende economie. Daardoor kwamen meer bedrijven boven de waarnemingsgrens van 400 duizend euro en moesten meer transacties per bedrijf worden opgegeven.

De quartaire sector

Over het hoofdthema Statistieken over de quartaire sector hebben betrekking op de output en financiën van de verschillende overheden, gezondheidszorg, welzijnszorg, cultuur, vrijetijdsbesteding, rechtsbescherming en veiligheid. Informatie over inkomsten en uitgaven van gemeenten is voor het ministerie van Financiën onder meer van belang om te constateren of het totale financieringstekort van de overheid binnen de Europese normen blijft. Onderwijsbeleid, gezondheidszorgbeleid, jeugdbeleid en cultuurbeleid zijn sterk afhankelijk van statistieken over kosten, financiering en gebruik van voorzieningen. Handhaven van veiligheid en bestrijding van criminaliteit vragen om statistische informatie over politie, misdrijven en delicten en rechtspraak. Op het terrein van de volksgezondheid vindt op brede schaal samenwerking plaats met onderzoekers. In 2006 verschenen tabellen over de jaar- en kwartaalrekening(en) van de centrale overheid, de decentrale overheid, de wettelijke sociale verzekering en het onderwijs, de begrotingen van de decentrale overheid, gezondheid en welzijn, cultuur, toerisme, recreatie en sport, rechtsbescherming en veiligheid.

Het jaar 2006 Voor de samenstelling van de financiële rapportages van de decentrale overheden is in 2004 een nieuwe digitale methode ontwikkeld voor het verzamelen en verwerken van kwartaalgegevens. Deze is als informatie voor derden vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In nauwe samenwerking met het ministerie van BZK heeft het CBS in 2006 veel aandacht besteed aan de verbetering van de kwaliteit en tijdigheid van deze gegevensleveringen. Het ministerie houdt actief toezicht op basis van door het CBS opgestelde kwaliteitstoetsen. Eind 2006 was de kwaliteit van 83 procent van de berichtgevers voldoende terwijl 85 procent tijdig heeft gerapporteerd.

Medio 2006 is de elektronische versie van *Rechtspraak in Nederland 2004* verschenen. In december 2006 is ook de papieren versie beschikbaar gekomen. De jaarcijfers van de *Politiestatistiek 2005* komen begin 2007 met vertraging tot stand. In 2006 is in nauwe samenwerking met een werkgroep van politievertegenwoordigers gewerkt aan het herstel van de cijfers van de politiestatistiek.

Vermindering enquêtedruk

Prestatie-indicator:

- ▶ Administratieve lasten, enquêtedruk

Streefwaarde:

- ▶ 4% verlaging per jaar, uitgaande van € 26,9 miljoen in 2002 (zonder overname van de statistiek Internationale handel in diensten was dit € 23,5 miljoen, zoals nog in het jaarplan vermeld)

Realisatie:

- ▶ In 2006 was de enquêtedruk € 19,8 miljoen, dat is 26% lager dan in 2002 (voorlopig cijfer) (waarde 2005: € 19,1 miljoen, dit is 29% lager dan in 2002)

De jaarcijfers over asielverzoeken 2005 zijn in 2006 met enige vertraging uitgebracht. De reden was dat de inhoud van de registratie waarop deze cijfers zijn gebaseerd aanvankelijk niet duidelijk was.

Het CBS heeft op verzoek van het bureau van de conferentie voor Europese statistici een rapport geschreven over *Justice and crime*. Dit rapport stond in juni 2006 op de agenda van de conferentie van de *European Commission for Europe*.

In 2006 is de publicatie *Criminaliteit en rechtshandhaving*, een gezamenlijke publicatie van het WODC en het CBS, geëvalueerd. De publicatie beoogt een statistisch naslagwerk te zijn voor beleid en wetenschap. Uit de enquête bleek dat het boek aan deze doelstelling voldoet.

Ter nadere uitwerking van het convenant met het ministerie van Justitie en de Raad voor de Rechtspraak heeft het CBS in 2006 overlegd met het WODC. Het WODC en het CBS hebben een voorstel geschreven voor het ontsluiten van gegevens (op wijk-, buurt- en gemeenteniveau) voor het Veiligheidsprogramma 'Naar een veiliger samenleving' van de ministeries van BZK en Justitie.

In 2006 zijn cijfers over de belastingcapaciteit van gemeenten op basis van de Wet Waardering onroerende zaken samengesteld.

In 2006 is de *working paper Zorgrekeningen 1998–2005* uitgebracht met een beschrijving van een verbeterde methode voor de samenstelling van cijfers over de werkgelegenheid in de zorg. Daarnaast is een voorlopige raming gepresenteerd van de omvang van de uitgaven aan zorg door onderdelen van de gezondheids- en welzijnszorg die nog niet eerder zijn beschreven (de zogenoemde witte vlekken). Ook kregen de cijfers van de Zorgrekeningen een plaats op de in 2006 volledig vernieuwde Kosten-van-ziekte-website van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Op basis van gegevens uit het Continu vakantie onderzoek zijn nieuwe publicaties *Toerisme in Nederland*, *Vakanties van Nederlanders* en *Toerisme en recreatie in cijfers* samengesteld in de reeks Toerisme en Recreatie van het CBS en het Nederlands Research Instituut voor Recreatie en Toerisme (NRIT).

Economie

Over het hoofdthema Het CBS beschrijft de Nederlandse economie op een samenhangende wijze via de Nationale rekeningen, conjunctuurindicatoren, statistieken over de internationale handel, prijzen, investeringen en innovatie. Informatie over de economische groei en inflatie is fundamenteel voor het regeringsbeleid. De modellen van het Centraal Planbureau en De Nederlandsche Bank worden gevoed met informatie uit de Nationale rekeningen en over de internationale handel. De Europese Commissie en de Europese Centrale Bank zijn grootafnemers van CBS-statistieken over de Nederlandse economie.

De informatie in StatLine over de conjunctuur bestaat uit maandindicatoren, zoals het consumentenvertrouwen, producentenvertrouwen, consumptie van huishoudens, volumeontwikkeling bedrijfstakken en volume buitenlandse handel. Verder wordt maandelijks de conjunctuurklok gepubliceerd en dagelijks het elektronische conjunctuurbericht. De output van de Nationale rekeningen betreft de reguliere set van macro-economische gegevens: economische groei en

ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, aanbod- en gebruikstabellen, rekeningen voor institutionele sectoren (waaronder de overheid) en regionale rekeningen. Ook biedt StatLine statistieken over de prijsindexcijfers, zoals de consumentenprijsindex (CPI) en de producentenprijsindex (PPI) voor de industrie, energie, bouw en diensten en is informatie te vinden over de internationale handel in goederen en diensten, innovatie, ICT-gebruik en over de investeringen en investeringsverwachtingen.

Het jaar 2006 Zowel de wensen van de intensieve gebruikers van de *Nationale rekeningen* als economische ontwikkelingen (globalisering, productieverhuizing van goederen naar diensten) en ontwikkelingen op het terrein van de datavoorziening dwingen het CBS tot aanpassing van de wijze waarop de Nationale rekeningen worden samengesteld. Zo krijgt het CBS steeds meer de beschikking over registers met individuele gegevens van personen en bedrijven. Door deze gegevens te koppelen ontstaan nieuwe en betere statistieken. In 2006 zijn onderzoeken uitgevoerd naar de (Europese) verplichtingen, de klantenwensen, de ervaringen in het buitenland en naar automatische integratietechnieken. Op basis van deze onderzoeken is een schets opgesteld voor een nieuwe methode voor de samenstelling van de Nationale rekeningen. Deze schets zal de komende jaren verder worden uitgewerkt en gefaseerd worden ingevoerd.

In 2006 is de reguliere output van de Statistieken van de internationale handel in goederen verder verbeterd en uitgebreid. Zo is in 2006 de echte doorvoer (doorvoer waarbij geen administratieve handelingen worden verricht) toegevoegd. Voor de Statistiek internationale handel in diensten is in 2006 een nieuwe methode ontwikkeld voor het bepalen van het populatiekader, gebaseerd op secundaire bronnen. Resultaat is een grotere en verbeterde steekproef. Dit draagt bij aan een verhoging van de kwaliteit van de statistische resultaten.

Bij de Statistieken van het reisverkeer is in 2006 bij het uitgaand reisverkeer de dataverzameling van de plastic geldstroom (gebruik van geldautomaten, credit en debit cards van ingezetenen in het buitenland opgesplitst naar land en soort uitgave) gestart. In 2006 is verder het Onderzoek kostenstructuur pakketreizen gehouden. Met de uitkomsten van dit onderzoek is op een meer verantwoorde manier een verdeling van de uitgaven aan pakketreizen richting Nederland en buitenland gemaakt. Bij het inkomend reisverkeer is gestart met het gebruik van reisverkeergegevens van de belangrijkste partnerlanden Duitsland, België, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Met Duitsland werden al gegevens uitgewisseld. De nieuwe editie van *De digitale economie* kende een aantal nieuwe onderwerpen. Het betreft onder meer de relaties tussen ICT en productiviteit en het verplaatsen van ICT-activiteiten naar andere landen, zoals China. Ook nieuwe ontwikkelingen op het gebied van ICT kregen een plaats.

Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers is in 2006 voor het eerst uitgekomen. In het boek wordt aan de hand van een zeventigtal indicatoren een beeld geschetst van het ondernemingsklimaat in Nederland en negentien

Validiteit economische groeiramingen

Prestatie-indicator:

- ▶ Validiteit, afwijking tussen voorlopige en definitieve cijfers voor de economische groei (uitgedrukt als procentuele volumemutatie van het BBP tegen marktprijzen t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het vorige jaar)

Streefwaarde:

- ▶ Voor maximaal één kwartaal van een jaar mag sprake zijn van een afwijking tussen voorlopige en definitieve cijfers van meer dan 0,75 %-punt

Realisatie:

- ▶ Voor drie kwartalen van 2003 was de afwijking meer dan 0,75 %-punt (waarde 2001: één kwartaal; waarde 2002: geen enkel kwartaal). (De definitieve cijfers zijn ruim tweeënhalf jaar na het verslagjaar beschikbaar.)

Respons Enquête Internationale handel

Prestatie-indicator:

- ▶ Realisatie normrespons, respons enquête internationale handel

Streefwaarde:

- ▶ 65%

Realisatie:

- ▶ 75% respons in 2006 (waarde 2004: 69%; waarde 2005: 73%)

Validiteit Internationale handel

Prestatie-indicator:

- ▶ Validiteit, afwijking tussen voorlopige en definitieve cijfers internationale handel (maandcijfers EU in- en uitvoer en niet-EU in- en uitvoer; in totaal gaat het dus om 48 verschilpercentages)

Streefwaarde:

- ▶ Maximaal 20% van de verschillen mogen meer dan 4% zijn

Realisatie:

- ▶ 2% overschrijdingen van het getolereerde verschil in 2005 (waarde 2003: 12,5%; waarde 2004: 4%) (De definitieve cijfers zijn ruim een half jaar na het verslagjaar beschikbaar.)

andere landen. De publicatie is in samenwerking met het ministerie van Economisch Zaken en onderzoeksbureau Dialogic tot stand gekomen. Op 26 april 2006 overhandigde de Directeur-Generaal van het CBS Van der Veen het eerste exemplaar aan staatssecretaris mevrouw Van Gennip van Economische Zaken.

Eind 2006 is de eerste themapublicatie *Milieurekeningen* verschenen. In deze satellietrekening bij de Nationale rekeningen wordt de relatie tussen de economie en het milieu beschreven. Op basis van de milieurekeningen is een directe vergelijking mogelijk tussen de monetaire en fysieke stromen van het milieueconomische systeem. De cijfers uit de milieurekeningen dragen bij aan een heldere uiteenzetting van de relatie tussen economische activiteiten en de daaraan gekoppelde externe effecten voor het milieu.

Reductie administratieve lasten Op 23 januari 2006 hebben het CBS en De Nederlandsche Bank een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor het opstellen van sectorrekeningen. Het CBS neemt van De Nederlandsche Bank (DNB) een aantal leveringsverplichtingen aan de Europese Centrale Bank over. DNB breidt op een aantal gebieden de eigen waarneming uit met vragen voor het CBS. Dit heeft geleid tot een efficiëntere invulling van de statistiekverplichtingen en een beperking van de administratieve lastendruk. Verder stemmen DNB en het CBS in onderling overleg hun verwerkingsmethoden en werkprocessen af, zodat ook de kwaliteit van de statistische informatie gewaarborgd blijft. In dat kader hebben in 2006 een groot aantal medewerkers van zowel het CBS als DNB via een korte stage kennis gemaakt met elkaars productieprocessen. Om de samenwerking te borgen is er regelmatig overleg op directie- en managementniveau. Internationaal vormen de afspraken tussen DNB en het CBS een voorbeeld voor andere landen.

Milieu

Over het hoofdthema Statistieken over het milieu beschrijven de door menselijke activiteiten veroorzaakte druk op het milieu en de kosten die de samenleving maakt om natuur en landschap te behouden. De informatie wordt met name gebruikt voor het beleid van de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en voor periodieke rapportages van het Milieu en Natuur Planbureau.

De natuurstatistieken beogen een samenhangend beeld te geven van de biodiversiteit in Nederland en veranderingen die zich daarin door natuurlijke fluctuaties en menselijke invloeden voordoen. Deze veranderingen worden, waar mogelijk, gerelateerd aan de relevante maatschappelijke verschijnselen. Bijzondere aandacht krijgen de soorten die beschermd worden door de Flora- en Faunawet, de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn.

Recente informatie over milieu en natuur wordt weergegeven op de CBS-site en in het *Milieu- en natuurcompendium*, een publicatie van het Milieu en Natuur Planbureau en het CBS. De tabellen over het milieu hebben betrekking

op milieuverontreiniging en milieukosten. In 2006 is een aantal tabellen over milieu, milieuverontreiniging en natuurlijk milieu nieuw verschenen.

Het jaar 2006 In het tweede en vierde kwartaal van 2006 zijn voor het eerst gegevens over de productie en verwerking van afval in Nederland aan Eurostat geleverd in het kader van de Europese Verordening Afvalstoffenstatistiek. Een deel van de gegevens wordt door het CBS verzameld, een ander deel wordt door andere instituten, in het bijzonder SenterNovem, verzameld.

Met ingang van 2006 zijn de Natuurstatistieken op het CBS gecontinueerd als project in opdracht van het ministerie van LNV. Daarmee is voor deze statistiek voldaan aan de doelstelling van de herprioritering uit het Meerjarenprogramma.

Reductie administratieve lasten In 2006 is in samenwerking met SenterNovem een onderzoek gedaan naar de bruikbaarheid van het meldingenbestand Bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen van het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen voor de statistiek Bedrijfsafvalstoffen.

Regionale statistieken

Over het hoofdthema Regionale statistieken brengen statistische informatie samen per regionaal gebied, zoals provincies, gemeenten, wijken en buurten. De informatie wordt breed gebruikt voor lokaal en regionaal beleid, zoals met betrekking tot achterstandsbuurten. Ook voor marktonderzoek vormen regionale statistieken een onmisbare bron. Regionale statistieken vormen verder de basis voor de verdeling van rijks gelden naar lagere overheden voor onder meer het Gemeentefonds, het Provinciefonds en het Fonds Werk en Bijstand.

In StatLine is informatie te vinden over ruimtegebruik, statistische informatie per regio (zoals provincies, gemeenten, wijken en buurten) en over de regionale bestuurlijke en administratieve indelingen van Nederland.

Het jaar 2006 Het driejaarlijkse bestand *Bodemgebruik* is voor 2003 gereed gekomen. In deze digitale kaart wordt met bijna een half miljoen objecten de geometrie van het grondgebruik van het Nederlandse grondgebied beschreven. Het bestand is een unieke bron voor cijfers over ontwikkelingen in het ruimtegebruik en wordt als geografisch informatiesysteem ter beschikking gesteld aan derden voor allerlei analyses op dit gebied.

De StatLine-publicatie *Regionale kerncijfers Nederland* is in 2006 gestaag uitgebouwd. Het aantal kenmerken nam daardoor toe van 230 medio 2005 tot 290 eind 2006.

Yvonne van Spijk, administratief medewerkster bij
supermarkt 'De Twee Gebroeders van Venlo' in Venlo

Vijf minuten van mijn tijd

'Ik vul maandelijks via het internet een vragenlijst in over de detailhandel. Het CBS stuurt ons per e-mail een link waarmee we zó kunnen doorklikken naar hun site. Je hoeft dus niet zelf die site op te zoeken. Dat vergemakkelijkt het invullen en kost maar 5 minuten van mijn tijd'

Statistiek in de praktijk

CBS en de media

Dekkingspercentage persberichten

Prestatie-indicator:

- ▶ Mate van gebruik van statistische informatie, dekkingspercentage van persberichten (overname van persberichten in een gedefinieerde verzameling dagbladen)

Streefwaarde:

- ▶ Handhaven van een dekkingspercentage van tenminste 70%

Realisatie:

- ▶ In 2006 was de dekking 58% (waarde 2004: 71%; waarde 2005: 62%)

Tijdigheid persberichten

Prestatie-indicator:

- ▶ Een tijdige aanlevering van statistieken, percentage conform geplande agenda aangeleverde persberichten

Streefwaarde:

- ▶ Groei van 1%-punt per jaar uitgaande van 75% in 2003

Realisatie:

- ▶ 90% conform planning in 2006 (waarde 2004: 91%; waarde 2005: 95%)

Het CBS wordt bijna dagelijks genoemd in de dagbladen, op de radio of op televisie. Artikelen in week- en maandbladen worden vaak geïllustreerd met CBS-cijfers als bron. In 2006 publiceerde het CBS 120 persberichten en 202 webartikelen. Bijna 400 keer was een woordvoerder van het CBS te zien of te horen in het NOS-journaal, RTL-Nieuws, RTLZ-nieuws, Radio 1 journaal of BNR Nieuwsradio. De onderwerpen die goed scoorden, varieerden van economische groei en werkloosheid tot bevolkingsprognose en het grote aantal Nederlanders dat in de zomer van 2006 overleed vanwege de hittegolf. De streefwaarde voor de mediadekking van de persberichten is niet gehaald. Een belangrijke reden hiervoor is dat, door de ontwikkelingen in medialand, de momenteel in gebruik zijnde methodiek niet langer toereikend is. Er wordt op dit moment gekeken hoe het CBS zich beter in de media kan profileren.

Het CBS organiseerde in 2006 vijf persconferenties: over de digitale economie, de Nederlandse conjunctuur, de regionale bevolkingsprognose, de Nederlandse economie in 2005 en de bevolkingsprognose 2006–2050. Tijdens de persbijeenkomst over de digitale economie werd de bijbehorende publicatie uitgereikt aan minister Brinkhorst van Economische Zaken en aan de heer Hoedemaker, directeur Kennis van TNO. *De Nederlandse economie 2005* werd aan minister De Geus van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid overhandigd.

Directeur-Generaal Van der Veen heeft op het ministerie van Economische Zaken het eerste exemplaar van de nieuwe CBS-publicatie *Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers* overhandigd aan staatssecretaris van Economische Zaken Van Gennip. Het ministerie van Sociale Zaken organiseerde een congres over emancipatie waarop CBS-woordvoerder de heer Latten een presentatie verzorgde. Hierbij werd *De emancipatiemonitor*, een samenwerking tussen het Sociaal en Cultureel Planbureau en het CBS, overhandigd aan de heer Licher van de Directie coördinatie emancipatiebeleid.

Op het ministerie van Justitie heeft de heer Latten in het bijzijn van minister Verdonk (Vreemdelingenzaken) een presentatie gehouden over de integratie van allochtonen. Op uitnodiging van het kabinet heeft de heer Latten een lezing verzorgd over integratie en segregatie. Op verzoek van minister De Geus heeft CBS-woordvoerder Vergeer de perspresentatie over de Nederlandse economie

2005 nog een keer gedaan op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

CBS-website en StatLine

De CBS-website biedt gratis toegang tot alle CBS-statistieken. In 2006 zijn er ruim 6,7 miljoen bezoeken aan de website van het CBS geweest. Het gebruik van de website blijft stijgen. In het vierde kwartaal van 2006 was het aantal bezoeken zelfs 44 procent hoger dan een jaar eerder.

De omvang en het gebruik van de StatLine database is ook toegenomen. Het aantal tabellen is met 12 procent gestegen tot 1 697. Het aantal cellen van de database bedraagt nu 4,8 miljard. Het aantal opgevraagde tabellen is van 7,1 miljoen in 2005 gestegen naar 8,2 miljoen in 2006.

Om het gebruik van de website en StatLine te optimaliseren, hebben externe bureaus het afgelopen jaar een aantal gebruikersonderzoeken en expert reviews uitgevoerd. Het CBS heeft ook zelf gebruikersonderzoeken en reviews gedaan. De uitkomsten worden nu geanalyseerd.

Het afgelopen jaar zijn de functionele wensen en eisen voor een nog te bouwen online webapplicatie CBS in uw buurt op papier gezet. Met deze applicatie krijgen bezoekers op een gebruiksvriendelijke manier toegang tot een selectie van regionale buurtgegevens.

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het Centrum voor Beleidsstatistiek helpt departementen en planbureaus bij het vinden, het gebruiken en het opstellen van de benodigde informatie voor de beleidsvoorbereiding en de evaluatie daarvan. De gebruikers weten het Centrum steeds beter te vinden. In 2006 zijn studies en opdrachten uitgevoerd voor de ministeries van Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarnaast werden opdrachten uitgevoerd voor de Raad voor Werk en Inkomen, de Algemene Rekenkamer, het Centrum voor Werk en Inkomen en de gemeente Rotterdam. Ook zijn elf rapporten gepubliceerd via de website van het CBS. Het zwaartepunt van de uitgevoerde onderzoeken lag op het gebied van de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid.

Microdata en on-site faciliteiten

Vanaf september 2006 wordt de mogelijkheid geboden om via een remote access-verbinding analyses uit te voeren op microdata van het CBS. Inmiddels is bij tien instituten deze faciliteit geïmplementeerd en waren eind van het jaar zestien onderzoeksprojecten actief. Een cruciaal element bij het ontsluiten van microdata is een adequate documentatie, zodat onderzoekers zelfstandig de microbestanden kunnen analyseren. In 2006 zijn extra inspanningen geleverd

Bezoeken aan CBS-website

Jaar	Aantal bezoeken (x 1 000)
2001	2 004
2002	2 516
2003	3 171
2004	3 718
2005	4 706
2006	6 743

Gebruik van StatLine

Prestatie-indicator:

- ▶ Mate van gebruik van statistische informatie, gebruik StatLine

Streefwaarde:

- ▶ 20% groei van het aantal verzoeken per jaar (uitgaande van 2 000 000 verzoeken in 2003)

Realisatie:

- ▶ In 2006 waren er 8,2 miljoen opvragingen (ruim meer dan 20% t.o.v. 2005, doch nieuwe meetmethode) (waarde 2004: 66%; waarde 2005: 70%)

Punctualiteit StatLine

Prestatie-indicator:

- ▶ Een tijdige aanlevering van statistieken, percentage conform geplande agenda aangeleverde publicaties in StatLine

Streefwaarde:

- ▶ 100% leveringen conform planning

Realisatie:

- ▶ 93% conform planning in 2006 (waarde 2004: 86%; waarde 2005: 85%)

CBS in Kamerstukken

Prestatie-indicator:

- ▶ Mate van gebruik van statistische informatie, aantal keren CBS geciteerd in Kamerstukken

Streefwaarde:

- ▶ Groei van 1% per jaar (uitgaande van 693 keer geciteerd in 2004)

Realisatie:

- ▶ 17% groei in 2006 (808) (waarde 2005: 13%)

waardoor honderd bestanden konden worden toegevoegd aan de catalogus met beschikbare bestanden.

Klanttevredenheid

Prestatie-indicator:

- ▶ Klanttevredenheid, gebruikers-onderzoek

Streefwaarde:

- ▶ Positief oordeel op basis van onderzoek onder gebruikers

Realisatie:

- ▶ Index klanttevredenheid: 7,2 in 2006 (waarde 2005: 7,1)

Infoservice

Alle vragen over statistische informatie, over Nederlandse cijfers, maar ook over Europa, worden door de Infoservice beantwoord. In 2006 heeft de Infoservice 28,9 duizend inlichtingen verstrekt aan klanten, waarvan 19,7 duizend telefonisch en 9,2 duizend schriftelijk. Dit is een daling van 17 procent ten opzichte van 2005. Een verklaring hiervoor is dat steeds meer mensen gebruik maken van de CBS-website en StatLine. In 2006 zijn 816 inlichtingen verstrekt naar aanleiding van vragen over statistische informatie over Europa. Dit is een stijging van 27 procent ten opzichte van 2005.

Klanttevredenheid

Evenals in 2005 is in 2006 een onderzoek uitgevoerd onder de berichtgevers van het CBS en onder gebruikers van CBS-cijfers. Het onderzoek onder de berichtgevers richtte zich op de respondenten van de Enquête Beroepsbevolking en de Productiestatistieken. Het onderzoek over de CBS-cijfers spitte zich toe op de klanten van de Infoservice. De index voor klanttevredenheid, een algemeen rapportcijfer op basis van de deelonderzoeken, komt voor 2006 uit op 7,2. Dit is een fractie hoger dan in 2005 toen 7,1 werd gescoord.

De internationale context

Europese Praktijkcode voor de statistiek

De Europese Praktijkcode is opgesteld om de onafhankelijkheid van de nationale Europese statistische bureaus te waarborgen en de kwaliteit, betrouwbaarheid en tijdigheid van de cijfers over de overheidsfinanciën van de lidstaten te verbeteren. In 2006 heeft een klein team van internationale professionals onderzocht in hoeverre Nederland voldoet aan de principes van de Europese Praktijkcode.

Zij interviewden daartoe managers en medewerkers van het CBS, gebruikers van de statistiek bij onder meer ministeries, planbureaus, pers en samenwerkingspartners als De Nederlandsche Bank. De Nederlandse en Tsjechische statistiebureaus waren de eersten die op deze wijze zijn beoordeeld.

Nederland scoorde in deze zogenoemde *peer review* op de meeste aspecten voldoende en kreeg op twee onderdelen, onafhankelijkheid en statistische geheimhouding, zelfs het predicaat best practice. Er werden ook aanbevelingen gedaan voor verbetering bij de onderdelen kwaliteitszorg, verbetering communicatie met berichtgevers en disseminatiebeleid. Inmiddels zijn maatregelen getroffen om de gesignaleerde aandachtspunten te verbeteren. De ambitie is om uiteindelijk op alle onderdelen van de peer review de score best practice te halen. De rapporten van de peer reviews zijn gepubliceerd op de website van Eurostat.

Internationale functies

In november 2006 is de Directeur-Generaal van het CBS Van der Veen door zijn Europese collega's benoemd tot voorzitter van de *Partnership Group*, het voorbereidend bureau van het Statistisch Programma Comité (SPC). Het SPC is de vergadering van de 27 Directeuren-Generaal van de nationale statistiekbureaus in de EU en staat onder voorzitterschap van de Directeur-Generaal van Eurostat. De *Partnership Group* fungeert als een soort dagelijks bestuur dat op strategisch niveau inhoud geeft aan de vergaderingen van het SPC, ideeën en voorstellen ontwikkelt en de besluitvorming daarover voorbereidt. De *Partnership Group* bestaat uit acht leden. Naast de voorzitter zijn dat op dit moment de Directeuren-Generaal van Eurostat, Duitsland, Finland, Italië, Litouwen, Noorwegen en Slovenië. Van der Veen zal het voorzitterschap twee jaar bekleden. Naast de *Partnership Group* zijn er drie taskforces actief in het kader van het

Europese statistisch programma. Eén daarvan, de taskforce *Basic Legal Framework*, staat onder voorzitterschap van Ada Van Krimpen (*International relations officer* bij het CBS).

In 2006 heeft het Comité voor Monetaire, Financiële en Betalingsbalansstatistiek (CMFB) het hoofd Nationale Rekeningen Peter van de Ven van het CBS gevraagd als vice-voorzitter van dit comité. Van de Ven bekleedt die functie vanaf 1 januari 2007. Het CMFB bestaat uit vertegenwoordigers van statistiekbureaus en de nationale centrale banken van de Economische en Monetaire Unie en speelt een belangrijke rol in de beoordeling van de buitensporige tekortenprocedures.

Uitbreiding van het statistiekprogramma in Europees verband

In 2006 zijn drie verordeningen van kracht geworden die aanpassingen in de statistiekproductie van het CBS nodig maken. De aanpassingen leiden niet tot extra enquêtedruk. Naast de onderstaande drie verordeningen zijn 28 zogenoemde uitvoerings- of commissieverordeningen van kracht geworden.

- Verordening (EG) nr. 1365/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 betreffende de statistiek van het goederenvervoer over de binnenwateren en houdende intrekking van Richtlijn 80/1119/EEG van de Raad;
- Verordening (EG) nr. 1921/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 betreffende de indiening van gegevens over de aanvoer van visserijproducten in de lidstaten;
- Verordening (EG) nr. 1893/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 tot vaststelling van de statistische classificatie van economische activiteiten NACE Rev. 2 en tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3037/90 en enkele EG-verordeningen op specifieke statistische gebieden.

Daarnaast waren er 10 ontwerpverordeningen in 2006 in behandeling bij het Europees Parlement en de Raad. Deze zullen in 2007 en daarop volgende jaren van kracht worden.

DGINS in Krakow

Op 20 en 21 september 2006 vond in Krakow (Polen) een conferentie plaats van de Directeuren-Generaal van de statistische bureaus van de EU-landen. De titel van de conferentie, *Making the system work*, geeft aan dat het doel van de conferentie was om ideeën aan te dragen voor een beter functioneren van het Europees Statistisch Systeem, het stelsel van Europese en nationale statistische bureaus. Het CBS presenteerde een bijdrage met de titel *Living apart together, what are the major issues of being a part of the ESS?*

Informatie-uitwisseling en technische assistentie

Het CBS levert door middel van informatie-uitwisseling, adviezen en cursussen aan een aantal landen technische assistentie. Deze vorm van hulpverlening

wordt gefinancierd door de Europese Commissie. Om versnippering van de aandacht te voorkomen, is een beperkt aantal thematische onderwerpen gekozen waarop de assistentie zich concentreert. Dit zijn: Nationale rekeningen, methodologie, personen- en huishoudenenquêtes, bedrijvenregisters en bedrijfsstatistiek, sociale dynamiek en integratie. In 2006 heeft het CBS zeven keer een delegatie ontvangen van en heeft het vijf bezoeken gebracht aan statistische bureaus uit Litouwen, Turkije, Suriname en de Russische Federatie. Naast de technische assistentie en deelname aan internationale werkgroepen en comités, vindt ook ander overleg met buitenlandse collega's plaats. Dat kan zijn in de vorm van een bezoek van buitenlandse collega's aan het CBS en vice versa of de organisatie van internationale bijeenkomsten. Zo organiseerde het CBS in 2006 de succesvolle cursus *National Accounts in Practice* en vond in mei 2006 op verzoek van de Verenigde Naties de *Conference on Water Accounting for Integrated Water Resource Management* plaats. Aan deze conferentie namen 60 deelnemers uit de hele wereld deel.

Buitenlandse bezoeken aan het CBS in 2006:

- Statistisches Bundesamt (Destatis)
- Australian Bureau of Statistics (ABS)
- Hoger Instituut voor de Arbeid van België
- Arbeidsinspectie van Letland
- Ministerie van Sociale Zaken van Estland
- Eurostat
- Statistics New Zealand
- Singapore Department of Statistics
- Roemeense delegatie
- Statistics Sweden
- Ambassade van Macedonië
- Ambassade Oekraïne

Dataleveringen aan Eurostat

In 2006 is het aantal geregistreerde dataleveringen aan Eurostat met vier procent toegenomen tot 754. Hiervan is 93 procent tijdig aangeleverd. Bijna alle dataleveringen zijn via een webapplicatie aangeleverd. Hiermee is het CBS koploper binnen Europa.

Tijdige levering aan Eurostat

Prestatie-indicator:

- ▶ Een tijdige aanlevering van statistieken, percentage tijdige leveringen aan Eurostat

Streefwaarde:

- ▶ Groei van 1%-punt per jaar uitgaande van 80% in 2003

Realisatie:

- ▶ 93% tijdig geleverd in 2006 (waarde 2004: 90%; waarde 2005: 86%)

Simone Krouwer, manager bij uitzendbureau 'Watch Out' in Poeldijk

Tips voor het CBS heb ik wel

‘Een persoonlijke benadering bij de eerste kennismaking met het statistiekbureau zou ik wel op prijs stellen. Daarnaast zou ik het prettig vinden als het CBS duidelijker kon uitleggen hoe en waarom wij de verschillende enquêtes moeten invullen’.

BUREAU

WATCH OIL

Anten

Personeel

Het personeelsbestand

Het aantal medewerkers ultimo 2006 was 2 402 (ultimo 2005 lag dit op 2 382). Bijna 64 procent van de medewerkers is werkzaam in schaal 9 en hoger. Eind vorig jaar lag dit percentage nog op 61. Deze opwaartse beweging is dus – na een jaar van stilstand – weer op gang gekomen.

Eind 2006 zijn er 874 vrouwen bij het CBS werkzaam, 36 procent van het totaal aantal medewerkers. Eind 2006 bedroeg het aantal vrouwen in hogere functies 189; dit was 22,2 procent van alle medewerkers in hogere functies (schaal 11 en hoger). Eind 2005 lagen deze cijfers op 174, resp. 21,6 procent.

Eind 2006 bedroeg de gemiddelde leeftijd 47,1 jaar (zie ook de grafiek 'gemiddelde leeftijd personeel'). Dat is gelijk aan de gemiddelde leeftijd eind 2005.

Het ziekteverzuimpercentage is in 2006 met een half procent gedaald naar 5,7 procent (zie de grafiek 'ziekteverzuimpercentage'). Het is het vijfde achtereenvolgende jaar dat het ziekteverzuimpercentage afgenomen is. In 2001 lag dit cijfer nog op 9,0 procent. Overigens is het ziekteverzuim nog steeds hoger dan de voor het CBS bepaalde verzuimnorm die, rekening houdend met de opbouw van het personeelsbestand, voor 2006 op 4,9 procent heeft gelegen. De meldingsfrequentie is licht gedaald: de CBS-medewerkers melden zich gemiddeld 1,7 keer per jaar ziek.

Eind 2006 was 32,4 procent van de medewerkers in deeltijd werkzaam. Eind 2000 lag dit percentage nog op 24,0 procent.

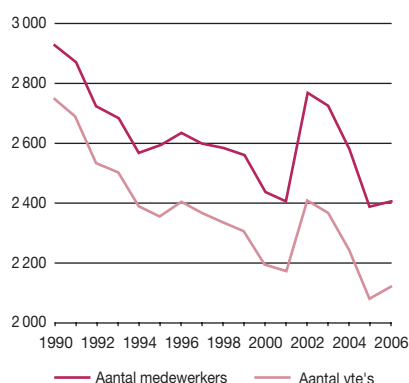
De medewerkers van het CBS waren gemiddeld 17,9 jaar in dienst van het Bureau. Ongeveer een kwart van de medewerkers (24 procent) was 5 jaar of korter bij het CBS werkzaam; ruim de helft is meer dan 20 jaar in dienst.

Het aantal medewerkers ultimo 2006 uitgedrukt in vte was 2 116 (ultimo 2005 lag dit op 2 075). In de jaarrekening is het gemiddeld aantal medewerkers in 2006 opgenomen en bedroeg in vte's uitgedrukt 2 112; in 2005 bedroeg dit aantal 2 203.

HRM-beleid

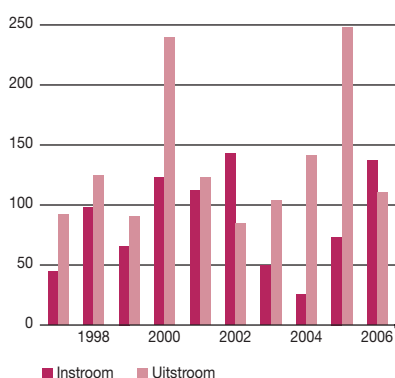
In 2006 is het Actieplan Strategische Personeelsplanning opgesteld en in gang gezet. Dit actieplan moet er toe leiden dat het CBS op korte en langere termijn kan beschikken over voldoende, goed gekwalificeerde medewerkers die op het

Personeelsomvang (per 31-12-2006)

Nb.: In deze grafiek is zichtbaar dat in 2002 de veld-enquêtes tot de bezetting worden gerekend, terwijl zij niet als instroom in de grafiek 'in- en uitstroom' zijn beschouwd.

In- en uitstroom (in vte)

juiste moment op de juiste plek beschikbaar zijn. Het plan bevat een reeks samenhangende, concrete acties en maatregelen die ondernomen worden om de instroom van nieuwe medewerkers en de doorstroom van zittende medewerkers te bevorderen.

Het CBS wil structureel aandacht besteden aan en investeren in medewerkers die geschikt zijn voor een (zwaardere) managementfunctie. Daarom is begin 2006 een nieuwe zoektocht naar managementtalent gestart, waarbij medewerkers op voordracht van de directeur als potentieel manager konden worden aangemerkt.

In 2006 heeft de werving van nieuwe medewerkers een hoge prioriteit gehad. Dat heeft geresulteerd in verschillende campagnes. In diverse media zijn wervingsadvertenties verschenen, onder meer in landelijke dagbladen, in personeelsbladen en in de Metro en de Spits, waarin het CBS aangegeven heeft medewerkers met een HBO- of academische opleiding te zoeken. Daarnaast is, ter ondersteuning van de campagne, een speciale vacature-pagina op de CBS-website ingericht.

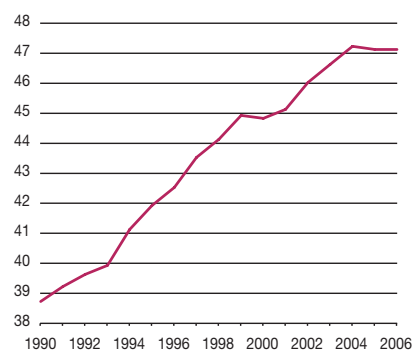
Het diplomabeleid van het CBS is vernieuwd. Afsproken is dat voor functies, waarvoor een bepaald werk- en denkniveau wordt vereist, bij externe kandidaten de eis gesteld blijft worden dat zij in een relevante richting zijn afgestudeerd en een diploma kunnen overleggen, terwijl bij interne kandidaten die harde diploma-eis niet geldt. Interne kandidaten moeten dan wel op andere wijze kunnen aantonen over het vereiste werk- en denkniveau te beschikken om de functie goed uit te kunnen oefenen. Het CBS hecht belang aan een gezond ontplooiingsklimaat voor de medewerkers, waarbij mogelijkheden tot doorstroming naar hogere functies worden geboden, rekening houdend met de noodzaak van een goede functie vervulling. Bovenstaande afspraak ondersteunt dit streven.

De Wet Verbetering Poortwachter heeft als doel het voorkomen van (langdurig) verzuim en de terugkeer van de medewerker naar de werkplek te bevorderen. Deze wet kent een aantal werkgeversverplichtingen die tijdsvolgordelijk moeten worden uitgevoerd. Om de toepassing te vergemakkelijken heeft het CBS een softwareprogramma aangeschaft dat het management in staat stelt de verzuimbegeleiding goed en tijdig uit te voeren. Dit programma is gebruiksgereed gemaakt en in het najaar van 2006 operationeel geworden.

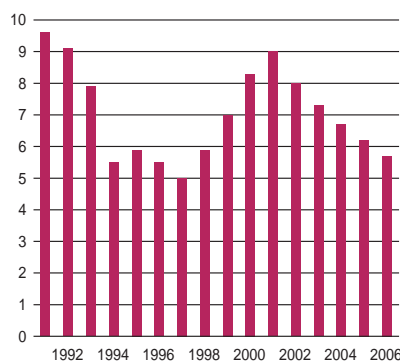
Overgang salarissysteem

Vanaf 1 januari 2007 verzorgt een extern bureau, LogicaCMG, de salarisadministratie van het CBS. Dat gebeurt met behulp van het salarissysteem PASO, waarvan onder meer de salarisspecificatie een product is. In 2006 is een groot aantal voorbereidende werkzaamheden verricht om het nieuwe salarissysteem te implementeren, rekening houdend met de kaders van de wet- en regelgeving, de arbeidsvoorwaardenregeling en de pensioenregeling.

Gemiddelde leeftijd personeel

Ziekteverzuim in %

Medezeggenschap

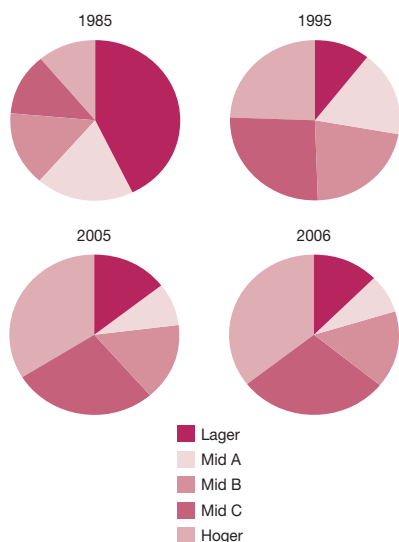
Belangrijke onderwerpen uit het overleg tussen de bestuurder en de Ondernemingsraad (OR) waren in 2006:

- Het meerjarenplan en het meerjarenbeeld. De stand van zaken met betrekking tot het meerjarenplan en het meerjarenbeeld (MJB) is verschillende malen in het overleg met de OR aan de orde gesteld.
- De topstructuur van het CBS. De OR heeft ingestemd met het terugbrengen van de Raad van Bestuur van drie naar twee personen (DG en PDG).
- Diverse reorganisaties en verandertrajecten. De OR heeft adviezen gegeven bij diverse reorganisatievoorstellen en verandertrajecten bij de organisatieonderdelen CPO, CFB, BRB, ITS en bij het instellen van de stafdivisie Methodologie en Kwaliteit. In de meeste gevallen heeft de bestuurder de uiteindelijke adviezen en suggesties van de OR overgenomen.
- De divisie Technologie en Methodologie (TNM) is gesplitst in een divisie voor IT-services (ITS) en voor methodologie en kwaliteitszorg (DMK).
- De toepassing van het Sociaal Plan bij reorganisaties. In het overleg met de OR heeft de bestuurder, naar aanleiding van een concrete vraag, benadrukt dat het CBS bij reorganisaties uiteraard conform de intentie van het Sociaal Plan zal handelen.
- De evaluatie van de veldwerkorganisatie. Op basis van een evaluatie van de veldwerkorganisatie heeft de OR een aantal vraagpunten geformuleerd. Het merendeel daarvan is vervolgens naar tevredenheid afgehandeld. Enig punt van overleg vormt nog de door de OR verzochte tweede opinion met betrekking tot de functiewaarderingen binnen de veldwerkorganisatie.
- Het gelijktijdig intern en extern werven. De OR heeft zich, na het inwinnen van een onafhankelijk advies, kunnen vinden in voorstellen van de bestuurder om voor bepaalde functies gelijktijdig intern en extern te kunnen werven.
- De verdere invoering van outputsturing en het afschaffen van de tijdregistratie. In het kader van het streven om outputsturing binnen het CBS verder in te voeren is, met instemming van de OR, de centrale tijdsregistratie afgeschaft. Voor enkele praktische overgangsproblemen die zich daarbij hebben voorgedaan, zijn in overleg met de OR oplossingen gevonden. In aanvulling hierop is een pilot tele-/thuiswerken gestart. De technische proef is succesvol verlopen. Thans wordt bij een aantal taakgroepen proefgedraaid. Algehele invoering wordt voor 2007 en 2008 voorzien.
- De oprichting en aanpassing van de flexpool. Overwogen wordt om de flexpool een andere opzet te geven. Op basis van de resultaten van een evaluatie heeft de bestuurder zijn voornemens voor deze herijking met de OR besproken.
- De vernieuwing van het diplomabeleid. Naar aanleiding van een vraag van de OR is nagegaan in hoeverre een binnen één van de divisies uitgewerkte uitvoeringsrichtlijn mogelijk strijdig zou zijn met het hernieuwde diplomabeleid, waarbij bij interne kandidaten voor vacatures de nadruk ligt op het werk- en denkniveau. Dit bleek niet het geval te zijn.
- De herziening en implementatie van het functiegebouw. De OR heeft een advies over de invoering van een nieuw functiegebouw uitgebracht, met inbegrip van het te volgen implementatietraject. Ook heeft de OR in dit kader gevraagd om een plan van aanpak voor de invoering van competentie management. De bestuurder heeft dit toegezegd.
- Het integriteitsbeleid. Na overleg met de OR is het handboek integriteit vastgesteld. Dat bevat alle relevante vigerende regelgeving uit de Ambtenarenwet, het ARAR, BZK-circulaires en een aantal CBS-specifieke maatregelen. Het integriteitsbeleid is op voorstel van de OR CBS-breed in het werkoverleg aan de orde gesteld.
- Diverse personeelsregelingen (levensloopregeling, regeling vergoeding dienstreizen, vergoedingen bij recepties, bonusregeling bij werving). Na overleg met de OR is een aantal regelingen op personeelsgebied aangepast of ingevoerd.

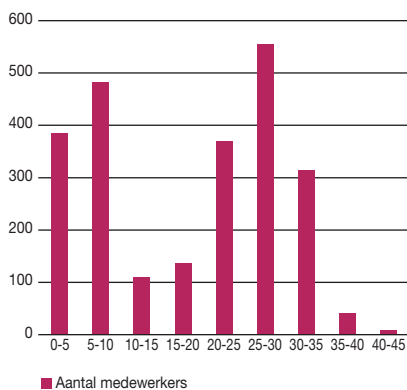
In het overleg met de ARBO-commissie hebben onder meer de volgende onderwerpen hoog op de agenda gestaan:

- De herhuisvesting in beide vestigingen. Verschillende aspecten van de herhuisvesting, zowel in Voorburg als in Heerlen, zijn aan de ARBO-commissie voorgelegd. Het betreft onder meer de aanbevelingen uit het functioneel programma van eisen beveiliging, het aantal werkplekken per kamer en de invulling van het vlekkenplan.

Relatieve aandeel medewerkers naar schaalcategorie in %

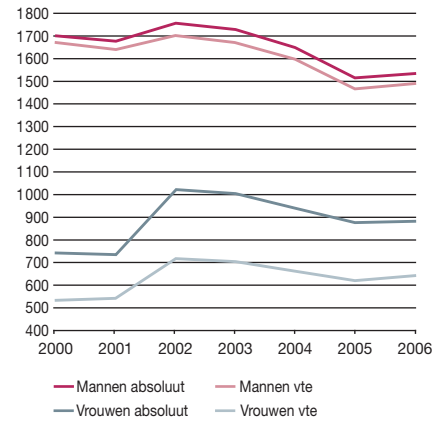

Aantal jaren in dienst

- De functie van preventiemedewerker. De bestuurder en de ARBO-commissie hebben definitieve afspraken gemaakt met betrekking tot de functie van preventiemedewerker. Deze medewerkers zullen onder meer een directe lijn naar de bestuurder hebben en buiten de reguliere hiërarchie vallen.
- Het arbeidssatisfactieonderzoek. De resultaten uit de vierde peiling in het kader van het arbeidssatisfactieonderzoek zijn met de ARBO-commissie besproken. Beoogd is om die resultaten CBS-breed in het werkoverleg aan de orde te stellen.
- Het periodiek gezondheidsonderzoek (PGO). In het overleg met de ARBO-commissie is afgesproken dat met betrekking tot het PGO een nieuwe regeling van kracht wordt. Voor deze vrijwillige onderzoeken kunnen CBS-medewerkers binnenkort terecht bij een ziekenhuis in de regio van hun werkplek.
- De evaluatie van de dienstverlening door de Arbo Unie. Mede naar aanleiding van de evaluatie van de dienstverlening door de arbodienst Arbo Unie zijn enkele voorstellen voor aanpassing van het contract met de Arbo Unie voor 2007 gedaan. De ARBO-commissie heeft daarmee ingestemd. Het betreft onder meer een uitbreiding van het aantal beschikbare uren bedrijfsartsencapaciteit.
- Werkplekconcepten voor de nieuwe huisvesting. Bestuurder en ARBO-commissie hebben afgesproken dat de voorstellen voor de werkplekconcepten voor de nieuwe huisvesting CBS-breed in het werkoverleg besproken moesten worden. Het ging daarbij om een verdere inrichting van de werkplekken binnen de gekozen concepten.
- Een RSI-scan bij categorieën medewerkers met een verhoogd risico. Binnen de divisie TNM is een RSI-scan gehouden. Naar aanleiding daarvan heeft de ARBO-commissie een voorstel gedaan om in 2007 een vergelijkbare scan te houden bij andere categorieën medewerkers met een verhoogd risico.

**Personeelsomvang naar geslacht
(per 31-12-2006; absoluut en in vte)**

Martin Hofmeijer, financieel manager bij
Damsté Advocaten in Enschede:

Heldere en duidelijke vragenlijsten

‘De vragenlijsten van het CBS zijn helder en duidelijk. Het is echter soms lastig om de gevraagde gegevens uit de software-systemen te genereren. De gegevens die we aan het CBS leveren, worden door hen verwerkt en zijn later op hun website weer terug te vinden. In de praktijk kom je er als geënquêteerde alleen niet altijd toe die website te bezoeken.’

Balans per 31 december 2006

(vóór resultaatbestemming)

Bedragen in duizenden euro's

31 december 2006

31 december 2005

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

IT-middelen	3.937		5.296	
Machines en installaties	906		1.148	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	510		731	
		5.353		7.175

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Onderhanden werk	1.069		-135	
		1.069		-135

Vorderingen

Ministerie van Economische Zaken	19.680		23.190	
Debiteuren	1.517		1.342	
Overige vorderingen	2.088		1.005	
		23.285		25.537

Liquide middelen

Liquide middelen		64.152		52.953
------------------	--	--------	--	--------

Totaal Activa

93.859

85.530

PASSIVA

Eigen vermogen

Egalisatiereserve	-4.946		-8.906	
Onverdeeld resultaat	10.758		3.960	
		5.812		-4.946

Voorzieningen

Reorganisatie 2006	594		0	
Reorganisatie 2005	8.305		11.260	
Reorganisatie 2004	15.015		18.651	
Reorganisatie 2000	3.258		4.959	
WW-verplichtingen	1.984		2.100	
Assurantie eigen risico	2.075		1.375	
Ambtsjubilea	2.028		0	
Eurostat	832		265	
		34.091		38.610

Kortlopende schulden

ICT-intensivering	20.825		24.143	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.420		5.411	
Overige schulden	28.711		22.312	
		53.956		51.866

Totaal Passiva

93.859

85.530

Winst- en verliesrekening 2006

<i>Bedragen in duizenden euro's</i>	Realisatie 2006		Begroting 2006		Realisatie 2005	
BEDRIJFSOPBRENGSTEN						
Netto-omzet						
Ministerie van Economische Zaken	166.562		162.991		164.467	
Opdrachten derden	10.448		7.255		9.478	
		177.010		170.246		173.945
Mutatie onderhanden werk		1.204		1.409		417
Overige bedrijfsopbrengsten		1.433		1.282		854
Totaal bedrijfsopbrengsten		179.647		172.937		175.216
BEDRIJFSLASTEN						
Lonen en salarissen	107.360		104.091		105.432	
Pensioenen en sociale lasten	18.362		22.868		22.126	
Afschrijvingen materiële vaste activa	4.565		5.365		4.583	
Overige bedrijfslasten	41.002		40.763		40.370	
Totaal bedrijfslasten		171.289		173.087		172.511
Resultaat gewone bedrijfsuitoefening		8.358		-150		2.705
Financiële baten en lasten						
Rentebaten		2.400		700		1.255
Resultaat boekjaar		10.758		550		3.960

Kasstroomoverzicht 2006

<i>Bedragen in duizenden euro's</i>	2006		2005	
Resultaat boekjaar	10.758		3.960	
Afschrijvingen	4.565		4.583	
Voorzieningen	-4.519		2.222	
Mutatie werkkapitaal, exclusief liquide middelen	3.138		5.193	
Kasstroom uit operationele activiteiten		13.942		15.958
Netto-investeringen in vaste activa	-2.743		-2.003	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-2.743		-2.003
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		0		0
Mutatie liquide middelen		11.199		13.955

Algemeen

Met ingang van 2004 is het CBS, gevestigd te Voorburg en Heerlen, een Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO). In de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-wet) zijn de taken, bevoegdheden en werkwijze vastgelegd.

Het CBS heeft twee bestuursorganen, te weten de Directeur-Generaal en de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS).

De jaarrekening van het CBS is opgesteld met inachtneming van de CBS-wet en de overige met het ministerie van Economische Zaken (EZ) gemaakte afspraken betreffende de jaarrekening (onder meer neergelegd in de zogenoemde sturingsafspraken). De jaarrekening van het CBS wordt binnen de hiervoor genoemde kaders zoveel mogelijk met overeenkomstige toepassing van titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek opgesteld.

Dankzij het resultaat van 10,8 miljoen euro in 2006, heeft het CBS – voor het eerst sinds de ZBO-status – een positief eigen vermogen. Het gerealiseerde resultaat is groter dan het begrote resultaat en wordt veroorzaakt door een hogere loon- en prijscompensatie, hogere opbrengsten uit opdrachten voor derden, hogere rentebaten en lagere afschrijvingslasten.

Financiële afspraken

Met EZ is afgesproken dat de financiële verplichtingen betreffende de periode vóór 3 januari 2004 voor rekening van EZ komen. De werkelijke uitgaven met betrekking tot deze verplichtingen van het CBS worden door EZ vergoed.

Door EZ is een langetermijnfinanciering in de vorm van een renteloos krediet van voorlopig 50 miljoen euro ter beschikking gesteld in verband met de sociale kosten die voortkomen uit de door het kabinet Balkenende I opgelegde taakstellingen, de ICT-toekomstbegroting en de zogenoemde Herprioritering. Indien de kredietbehoefte groter wordt dan 50 miljoen euro, zal dit onderwerp van overleg zijn tussen het CBS en de ministeries van EZ en Financiën.

In de risico-afspraken tussen het CBS en EZ is bepaald dat de herhuisvesting geen budgettair probleem mag zijn voor het CBS. In dit kader zijn met EZ in 2006 afspraken gemaakt over de meerkosten voor de jaren 2008–2013. Ter financiering van de herhuisvesting is het CBS een lening van 30 miljoen euro aangegaan; de ingangsdatum van de lening is 3 december 2007.

Grondslagen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben en verliezen worden genomen zodra deze voorzien zijn. Tenzij anders vermeld zijn de bedragen in de jaarrekening vermeld in duizenden euro's.

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op respectievelijk de aanschafprijs of de verkrijgingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte levensduur. Als gevolg van de voorgenomen verhuizingen worden diverse activa versneld afgeschreven in verband met een inkorting van de levensduur. In nevenstaande tabel is de afschrijvingsduur per categorie weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsduur
IT-middelen	3 jaar
Machines en installaties	10 jaar
Andere vaste bedrijfsmiddelen	5 jaar

Flottende activa

Onderhanden werk

De waardering van onderhanden werk geschiedt op basis van de vervaardigingsprijs. Winstneming vindt plaats naar rato van de werkvoortgang. Verwachte verliezen worden onmiddellijk genomen.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd op nominale waarde. Tenzij anders vermeld, staan deze vrij ter beschikking.

Voorzieningen

Op basis van de best mogelijke schatting worden de reorganisatievoorzieningen, de voorziening voor de WW-verplichtingen, de voorziening assurantie eigen risico, de voorziening ambtsjubilea en de voorziening Eurostat gewaardeerd op nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Opbrengsten en kosten worden bepaald op basis van de historische kostprijs.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de indirecte methode opgesteld. Dit houdt voor de weergave van de kasstromen in dat het gerapporteerde resultaat over het boekjaar wordt aangepast voor posten die geen betrekking hebben op ontvangsten en uitgaven in het boekjaar en mutaties in voorzieningen en werkkapitaal.

Toelichting op de balans per 31 december 2006

Materiële vaste activa

	IT-middelen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal
Stand per 31-12-2005				
Aanschafwaarde	21.636	2.401	2.057	26.094
Cumulatieve afschrijvingen	-16.340	-1.253	-1.326	-18.919
Boekwaarde 31-12-2005	5.296	1.148	731	7.175
Mutatie boekwaarde				
Investerings	2.848	-132	35	2.751
Desinvesterings	-9	-	-	-9
Afschrijvingen boekjaar	-4.227	-123	-214	-4.564
Reclassificatie	29	13	-42	0
Mutatie boekwaarde	-1.359	-242	-221	-1.822
Stand per 31-12-2006				
Aanschafwaarde	24.519	1.995	2.048	28.562
Cumulatieve afschrijvingen	-20.582	-1.089	-1.538	-23.209
Boekwaarde 31-12-2006	3.937	906	510	5.353

Om de continuïteit van de automatisering te borgen is in 2006 geïnvesteerd in de IT-middelen.

Onder de andere vaste bedrijfsmiddelen is hoofdzakelijk kantoorinventaris verantwoord.

Vorraden

Onderhanden werk

	31-12-2006	31-12-2005
Geactiveerde kosten	5.581	1.337
Gefactureerde voorschotten	-4.362	-1.422
Verliesvoorziening	-150	-50
Onderhanden werk	1.069	-135

Onder onderhanden werk zijn de projecten opgenomen, die opbrengst genereren en de jaargrens overschrijden. Op de geactiveerde kosten worden de reeds gefactureerde voorschotten en een eventuele verliesvoorziening in mindering gebracht. Ultimo 2006 zijn er meer projecten onderhanden werk dan in 2005.

Vorderingen

Ministerie van Economische Zaken

De vordering op het ministerie van Economische Zaken is als volgt opgebouwd:

	31-12-2006	31-12-2005
Reorganisatie 2000	4.680	5.190
Reorganisatie 2004	15.000	18.000
Totaal	19.680	23.190

In het kader van de reorganisatie 2004 heeft EZ toezeggingen gedaan voor in totaal 21 miljoen euro. EZ lost deze ontstane vordering af in 7 jaarlijkse termijnen (2005–2011) van 3 miljoen euro. Eind 2006 resteert dus een bedrag 15 miljoen euro.

EZ heeft in 2006 een bedrag van 510 duizend euro aan het CBS verstrekt ter financiering van de reorganisatie 2000.

Debiteuren

	31-12-2006	31-12-2005
Debiteuren	1.836	1.701
Voorziening dubieuze debiteuren	-319	-359
Totaal	1.517	1.342

Overige vorderingen

	31-12-2006	31-12-2005
Vooruitbetaalde kosten	780	372
Vorderingen op personeel	97	83
Overige	1.211	550
Totaal	2.088	1.005

Onder de post 'vooruit betaalde kosten' zijn diverse onderhoudscontracten opgenomen; onder de post 'overige' staan enkele nog niet gefactureerde vorderingen.

Liquide middelen

	31-12-2006	31-12-2005
Bank	64.122	52.929
Kas	30	24
Totaal	64.152	52.953

De toename van de liquide middelen van ruim 11 miljoen euro komt grotendeels door het resultaat 2006. In het kasstroomoverzicht is het verloop van de liquide middelen toegelicht.

Eigen vermogen

	Egalisatie- reserve	Onverdeeld resultaat	Totaal
Stand per 31-12-2004	0	-8.906	-8.906
Bestemming resultaat 2004	-8.906	8.906	0
Resultaat 2005	0	3.960	3.960
Stand per 31-12-2005	-8.906	3.960	-4.946
Bestemming resultaat 2005	3.960	-3.960	0
Resultaat 2006	0	10.758	10.758
Stand per 31-12-2006	-4.946	10.758	5.812

Ultimo 2006 bedraagt het eigen vermogen van het CBS 5,8 miljoen euro; dit bestaat uit het resultaat van de jaren 2004, 2005 en 2006. Door toevoeging van het resultaat van 10,8 miljoen euro over het jaar 2006 is het eigen vermogen, voor het eerst sinds de ZBO-status, positief.

Voorzieningen

								Eurostat	Totaal
								Ambtsjubilea	
								Assurantie eigen risico	
								WW-verplichtingen	
								Reorganisatie 2000	
								Reorganisatie 2004	
								Reorganisatie 2005	
								Reorganisatie 2006	
Stand per 31-12-2005	0	11.260	18.651	4.959	2.100	1.375	0	265	38.610
Dotatie in 2006	594	0	0	0	83	700	2.028	567	3.972
Onttrekking in 2006	0	-2.586	-3.208	-602	-199	0	0	0	-6.595
Vrijval	0	-369	-428	-1.099	0	0	0	0	-1.896
Stand per 31-12-2006	594	8.305	15.015	3.258	1.984	2.075	2.028	832	34.091

Reorganisatie 2004, 2005 en 2006

De voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de sociale kosten voor medewerkers die door de opgelegde taakstellingen Balkenende I, herprioritering van statistieken, doelmatigheidsprojecten en de ICT-toekomstbegroting zijn aangewezen als herplaatsingskandidaat of die gebruik maken van de Remkesregeling en ter dekking van de kosten van overige in gang gezette reorganisaties. Bij het bepalen van de voorzieningen is uitgegaan van een geschatte en voorzienbare verplichting aan medewerkers. De verplichtingen bestaan naast de reguliere salariskosten gedurende de herplaatsingsperiode, uit overeengekomen toekomstige uitkeringen aan voormalige medewerkers van het CBS.

In onderstaande tabel is de verwachte looptijd van de verplichtingen voortvloeiend uit de reorganisaties weergegeven.

	2007	2008-2011	2012 e.v.	Totaal
Reorganisatie 2006	41	178	375	594
Reorganisatie 2005	1.275	3.093	3.937	8.305
Reorganisatie 2004	2.839	8.705	3.471	15.015
Totaal	4.155	11.976	7.783	23.914

Reorganisatie 2000

De voorziening is gevormd ter dekking van de uitstroombaten van de medewerkers die bij de reorganisatie 2000 zijn aangewezen als herplaatsingskandidaat, maar die niet vóór 3 januari 2004 zijn ontslagen. EZ heeft een bedrag van circa 10,8 miljoen euro toegezegd ter dekking van de uitstroombaten. Dit bedrag is overigens ook ter dekking van de kosten voor tijdelijk extra in te zetten automatiseringscapaciteit. De uitstroombaten zijn het totaal van de personele kosten gedurende de herplaatsingsperiode van 18 maanden en de daarna door het CBS te verstrekken wachtgelduitkeringen en andere uitkeringen.

In onderstaande tabel is de verwachte looptijd van de verplichtingen voor de reorganisatie 2000 weergegeven.

	2007	2008-2011	2012 e.v.	Totaal
Reorganisatie 2000	650	953	1.655	3.258

WW-verplichtingen

De voorziening voor WW-verplichtingen is gevormd ter dekking van WW-uitkeringen aan voormalige medewerkers van het CBS.

In onderstaande tabel is de verwachte looptijd van de WW-verplichtingen weergegeven.

	2007	2008-2011	2012 e.v.	Totaal
WW-verplichtingen	251	686	1.047	1.984

Assurantie eigen risico

In de sturingsafspraken tussen de Minister van EZ, de DG van het CBS en de CCS is vastgelegd dat het CBS een voorziening assurantie eigen risico mag vormen. In de risicoanalyse bij de verzelfstandiging is opgenomen dat deze voorziening gevormd mag worden ter dekking van schade aan activa en van de wettelijke aansprakelijkheid. Op basis van de risicoanalyse is in 2006 het bedrag van 0,7 miljoen euro gedoteerd.

Ambtsjubilea

Deze voorziening betreft toekomstige verplichtingen bij 12,5-, 25- of 40-jarige ambtsjubilea.

Eurostat

Deze voorziening is gevormd voor een mogelijke claim van Eurostat voor ingediende eindafrekeningen, die niet in overeenstemming zijn met de daaraan gestelde voorwaarden.

Kortlopende schulden

ICT-intensivering

Het CBS heeft bij de afhandeling van de meerjarenproblematiek van EZ een bijdrage vooruit ontvangen voor ICT-intensivering. Het verloop van deze post in 2006 is als volgt:

	ICT-intensivering
Stand per 31-12-2005	24.143
Bestedingen	3.318
Stand per 31-12-2006	20.825

Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31-12-2006	31-12-2005
Loonheffing	2.171	3.231
Pensioenen	1.535	1.680
Premies sociale verzekeringen	714	500
Totaal	4.420	5.411

De afname van de loonheffing eind 2006 komt doordat in december 2005 drie maanden eigen bijdrage van de werkgever voor de ziektekostenverzekering met de werknemers is afgerekend.

Overige schulden

	31-12-2006	31-12-2005
Nog te betalen kosten	6.984	5.211
Nog te betalen vakantiegeld	4.182	4.281
Crediteuren	4.399	3.124
Vooruit ontvangen bijdrage	3.342	2.637
Nog te betalen vakantiedagen	2.814	2.435
Vooruit gefactureerde omzet	5.566	1.372
Nog in te zetten automatiseringscapaciteit	925	1.110
Eindejaarsuitkering	308	739
Overig	191	1.403
Totaal	28.711	22.312

De nog te betalen kosten bestaan vooral uit periodiek terugkerende kosten, zoals energienota's, waarvan per jaareinde de facturen nog niet waren ontvangen.

De vooruit ontvangen bijdrage betreft een EZ-bijdrage voor de kosten van de herhuisvesting, die in 2007 zullen worden gemaakt.

De vooruit gefactureerde omzet bestaat uit de overloop van de omzet naar 2007 en de vooruit gefactureerde Blaise-licenties.

EZ heeft een bijdrage beschikbaar gesteld voor de kosten van tijdelijk extra in te zetten automatiseringscapaciteit voor de reorganisatie 2000. Het nog te besteden deel van deze bijdrage is opgenomen onder 'nog in te zetten automatiseringscapaciteit'.

De eindejaarsuitkering betreft de reservering over de maand december 2006, die in 2007 zal worden uitbetaald.

Toelichting op de winst- en verliesrekening over 2006

Netto-omzet

De netto-omzet is het totaal van:

- bijdrage van het ministerie van Economische Zaken;
- opdrachten derden;
- mutatie op onderhanden werk;
- overige bedrijfsopbrengsten.

Bijdrage ministerie van Economische Zaken

	Realisatie 2006	Begroting 2006	Realisatie 2005
Budgettaire bijdrage	172.548	167.251	168.724
Aflossing vordering EZ inzake reorganisatie 2004	-3.000	-3.000	-3.000
Bijdrage herhuisvesting	-2.500	0	0
Nog te besteden reorganisatie 2000	-510	-510	-779
Nog te besteden inzake automatiseringscapaciteit	185	-750	-478
Overige mutaties	-161	0	0
Totaal	166.562	162.991	164.467

De bijdrage van EZ betreft de door EZ verstrekte budgettaire bijdrage. Het CBS ontvangt deze bijdrage op basis van een Meerjarenplan 2004–2008. Het CBS dient aan het einde van deze periode het werkprogramma gerealiseerd te hebben. De bijdrage in enig jaar voor het niet gerealiseerde deel van het werkprogramma schuift door naar het volgende jaar. Hierbij wordt opgemerkt dat als werkzaamheden niet worden uitgevoerd, de bijdrage uiteindelijk wordt terugbetaald aan EZ.

De bijdrage herhuisvesting en de nog te besteden bijdragen inzake automatiseringscapaciteit zijn als schuld op de balans verantwoord.

In de begroting van 2006 was een lagere budgettaire bijdrage voorzien dan gerealiseerd. Het verschil met de realisatie komt grotendeels voort uit de loon- en prijscompensatie.

Opdrachten derden

Onderstaande tabel geeft inzicht in de omzet van opdrachten derden naar regio.

	Realisatie 2006	Begroting 2006	Realisatie 2005
Nederland	6.527	-	5.458
EU-landen	2.874	-	2.415
Overige landen	1.047	-	1.605
Totaal	10.448	7.255	9.478

Onder opdrachten door derden zijn de gefactureerde bedragen voor verrichte werkzaamheden verantwoord. Hieronder zijn mede begrepen opdrachten waaraan de Rijksoverheid een specifieke financiële bijdrage levert.

De omzet derden is in de begroting niet naar regio gesplitst.

Het is het CBS gelukt om in 2006 meer opdrachten derden binnen te halen dan aanvankelijk begroot was. Ministeries blijken in toenemende mate een beroep te doen op de kwaliteit en onafhankelijkheid van de cijfers van het CBS.

De verdeling van de omzet derden naar type afnemer is als volgt:

	Realisatie 2006	Begroting 2006	Realisatie 2005
Rijksoverheid	5.698	-	4.531
Statistische bureaus buitenland	1.858	-	2.238
Onderzoeksinstellingen	839	-	1.071
Europese Unie en Eurostat	1.553	-	1.453
Overig	500	-	185
Totaal	10.448	7.255	9.478

De omzet derden is in de begroting niet naar type afnemer gesplitst.

Mutatie onderhanden werk

De mutatie onderhanden werk is de balansstand eind van het jaar minus de balansstand begin van het jaar.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan hoofdzakelijk uit opbrengsten uit hoofde van handhaving en publicaties.

Bedrijfslasten

Lonen, salarissen en sociale lasten

	Realisatie 2006	Begroting 2006	Realisatie 2005
Lonen en salarissen	96.357	100.768	97.498
Pensioenlasten	10.973	13.802	13.354
Sociale lasten	7.389	9.066	8.772
Ingeleend personeel	10.194	3.323	8.674
Mutatie voorzieningen	809	0	-740
Totaal	125.722	126.959	127.558

De realisatie van de totale kosten in deze rubriek 'lonen, salarissen en sociale lasten' is in 2006 lager dan de begroting. Het aantal medewerkers dat eind 2005 het CBS verlaten heeft, was mede door gebruikmaking van de Remkesregeling groter dan verwacht.

Het totaal aan betaalde lonen en salarissen, inclusief pensioenlasten en sociale lasten is evenals het gemiddeld aantal werknemers in 2006 ten opzichte van 2005 gedaald.

De daling van de pensioenlasten wordt veroorzaakt door een daling van het pensioenpremiepercentage.

De daling van de sociale lasten is onder andere het gevolg van de invoering van het zorgstelsel in 2006 en de verlaging van de WW- en WIA-premies.

Door het moeilijk vervuld krijgen van vacatures, moest meer tijdelijk personeel worden ingeleend. Dit komt tot uiting in de hogere realisatie 'ingeleend personeel' dan wat er was begroot.

De mutatie voorzieningen is een saldo van de dotatie aan en de vrijval van de personele voorzieningen, doordat werknemers uit dienst zijn getreden of op een andere functie zijn geplaatst.

Het gemiddeld aantal werknemers in 2006 en 2005 is in onderstaand overzicht vermeld. Geen der werknemers is buiten Nederland werkzaam.

	2006	2005
Gemiddeld aantal werknemers (in vte)	2.112	2.203

Beloningen van de Raad van Bestuur en de Centrale Commissie voor de Statistiek

In 2006 bedraagt de beloning van de Raad van Bestuur 527 duizend euro, bestaande uit bruto salaris, werkgeverslasten, pensioenpremie, managementvergoeding en onkostenvergoedingen. In 2005 was dit 687 duizend euro. De afname ten opzichte van 2005 is het gevolg van wijziging van de samenstelling van de Raad van Bestuur van drie naar twee leden.

Op 22 december 2004 heeft de minister van EZ de schadeloosstelling voor de leden van de CCS vastgesteld. De gezamenlijke schadeloosstelling van de negen leden van de CCS over 2006 bedroeg 93 duizend euro, inclusief onkostenvergoedingen en BTW. In 2005 was dit eveneens 93 duizend euro. De schadeloosstellingen komen ten laste van het budget van het CBS.

De Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) is per 1 maart 2006 van kracht geworden.

Melding in het kader van de WOPT:

<i>Functienaam: Directeur-Generaal</i>	2006	2005
Belastbaar loon (x 1.000 euro)	154	140
Pensioenbijdrage werkgevers- en werknemersdeel (x 1.000 euro)	31	31
Uren in dienst per week	36	36

De beloning van de Directeur-Generaal is vastgesteld door de Minister van Economische Zaken op voorstel van de voorzitter van de CCS.

Overige bedrijfslasten

	Realisatie 2006	Begroting 2006	Realisatie 2005
Huisvesting	15.156	15.140	15.328
Overig personeel	5.848	5.351	6.545
Bureau	4.970	5.408	5.533
Dienstreizen	3.212	3.392	3.304
Advies externen	3.895	3.731	4.072
Automatisering	3.393	3.243	3.055
Dotatie voorzieningen	1.967	2.000	965
Overig	2.561	2.498	1.568
Totaal	41.002	40.763	40.370

De realisatie van de overige bedrijfslasten wijkt niet substantieel af van de begroting.

In de huisvestingskosten zijn naast de huur ook de kosten voor energie en gebouw-gerelateerde kosten als bewaking, schoonmaak en exploitatie van het bedrijfsrestaurant opgenomen.

De overige personele lasten betreffen voornamelijk opleidingskosten, kosten voor de Arbodienst, kinderopvang en werving en selectie. De overige personeelskosten zijn in 2006 hoger dan begroot, met name als gevolg van de uitgaven voor het in 2006 gestarte project 'intensivering werving- en arbeidsmarktcommunicatie'.

Onder bureaustkosten wordt verstaan: kosten voor porti, kopieermachines en telefonie. De bureaustkosten zijn vooral lager uitgevallen dan was begroot, doordat de werkelijke telefoon- en portokosten lager uitvielen.

De dotatie voorzieningen betreft de dotatie aan de voorziening assurantie eigen risico en een verwachte claim van Eurostat.

Het deel 'overig' van de overige bedrijfslasten bestaat hoofdzakelijk uit kosten voor statistisch grondmateriaal.

Financiële baten en lasten

Rentebaten

De gestegen rentebaten in 2006, voortvloeiend uit op deposito's geplaatste gelden, worden veroorzaakt door de sterk gestegen kortetermijnrente en door het hogere volume liquide middelen, dat op deposito's is geplaatst.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Meerjarige financiële verplichtingen

	2007	2008-2011	2012 e.v.
Huur panden van de twee vestigingen	9.496	30.971	25.114
Utiliteitsvoorzieningen en bewaking	6.495	13.931	0
Automatisering	2.108	0	0
Personeel	2.157	953	0
Totaal	20.256	45.855	25.114

De huurcontracten van de panden in Voorburg en Heerlen lopen af op het moment dat de verhuizingen daadwerkelijk plaatsvinden. Het huurcontract voor het nieuwe pand in Leidschenveen (Den Haag) heeft een contractuele looptijd van maximaal vijftien jaar en loopt tot 2023.

Onder de post 'personeel' zijn de verplichtingen opgenomen voor kinderopvang en Arbo Unie.

Eind 2006 heeft het CBS een lening afgesloten ter grootte van 30 miljoen euro bij het ministerie van Financiën ter financiering van de herhuisvesting van het CBS. Ingangsdatum van deze lening is 3 december 2007. De lening bestaat uit drie tranches met een looptijd variërend van vijf tot vijftien jaar. Het ministerie van Economische Zaken heeft zich, conform de vereisten van het ministerie van Financiën, garant gesteld voor de aflossing van deze lening.

Activa

De gemeente Den Haag heeft een voorwaardelijke toezegging gedaan van 1 miljoen euro als maximale bijdrage in de inrichtingskosten van het nieuw te realiseren kantorencomplex.

Ook de projectontwikkelaar heeft een eenmalige bijdrage van 1,7 miljoen euro toegezegd als bijdrage in de herhuisvesting. Voorwaarde voor bovengenoemde toezeggingen is dat de nieuwe huisvesting van het CBS op de locatie in Leidschenveen zal zijn.

Claims

Het CBS heeft met het oog op de uitvoering van zijn kerntaak software ontwikkeld, bekend onder de naam Blaise. Een partij is van mening dat het CBS deze software niet op de markt zou mogen brengen en heeft een klacht ingediend bij de NMa. De klacht is door de NMa afgehandeld. Inmiddels is de partij een civiele procedure gestart bij de rechtbank Den Haag.

Voorburg/Heerlen, 23 maart 2007

DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE STATISTIEK
Drs. G. van der Veen

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK
Mr. J.N. van Lunteren, voorzitter
Dr. J.J. van Duijn, plv. voorzitter

leden:

Mw. prof. dr. J. van Doorne-Huiskes
Drs. G.J. Hogeweg
J.M.A. van Huut RA
Drs. M.B.G.M. Oostendorp
Mw. dr. P.C. Plooi-Van Gorsel
Prof. dr. C.G.M. Sterks
Prof. dr. J.T.M. van der Zee

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Het voorstel is het resultaat ten gunste van het eigen vermogen te brengen.

Accountantsverklaring

Zie volgende pagina.

Aan de Directeur-Generaal van het Centraal Bureau voor de Statistiek

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2006 van het Centraal Bureau voor de Statistiek te Voorburg bestaande uit de balans per 31 december 2006 en de winst- en verliesrekening over 2006 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het Centraal Bureau voor de Statistiek is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen voor financiële verslaggeving. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

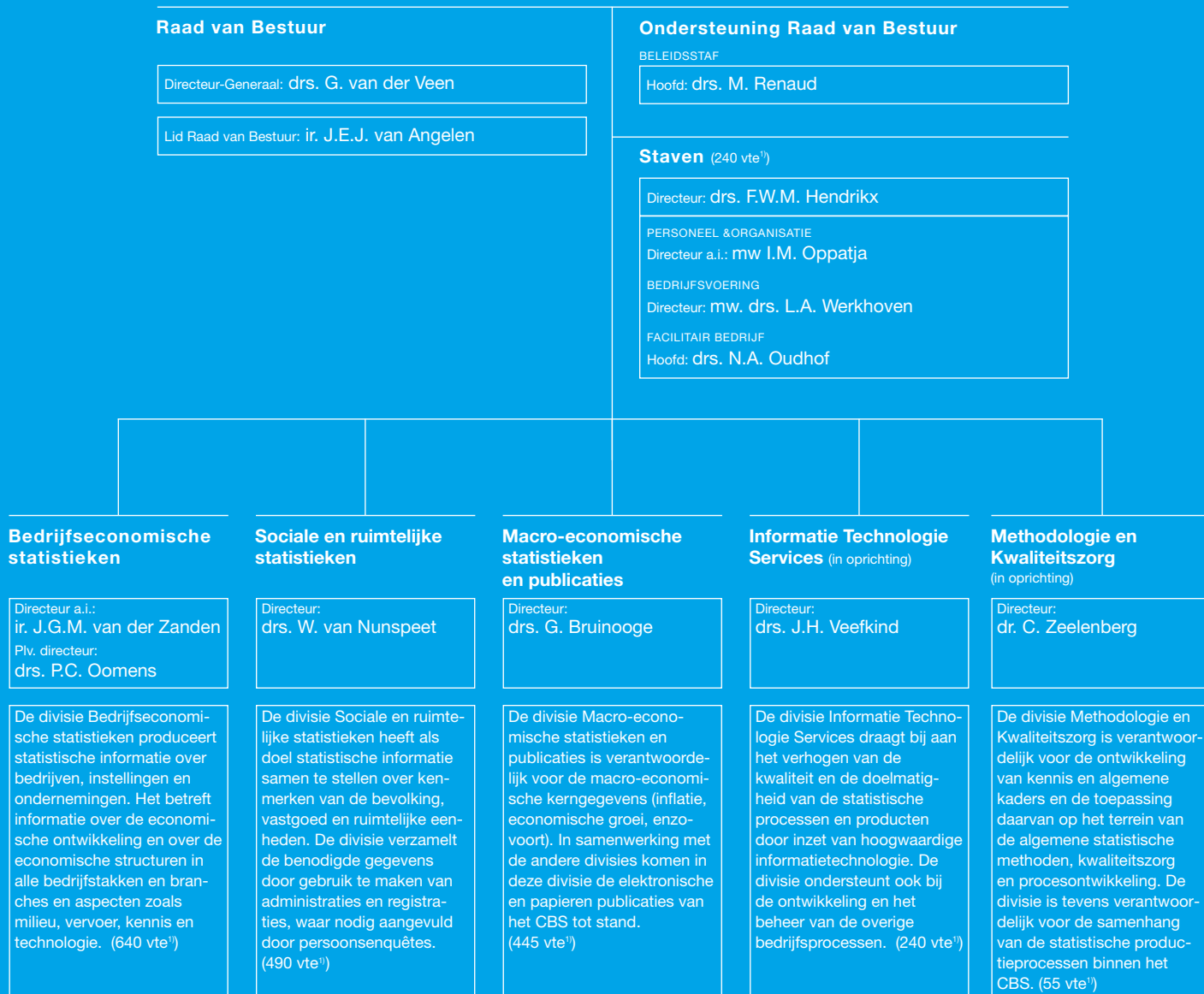
Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het Centraal Bureau voor de Statistiek per 31 december 2006 en van het resultaat over 2006 in overeenstemming met de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek en de overige met het ministerie van Economische Zaken gemaakte afspraken.

Tevens zijn wij nagegaan dat het jaarverslag voor zover wij dat kunnen beoordelen verenigbaar is met de jaarrekening.

Den Haag, 23 maart 2007
KPMG ACCOUNTANTS N.V.
J.A.A.M. Vermeeren RA

Organogram

Adviesraden

Om het CBS te adviseren over de invulling van het statistisch programma is in 2004 een nieuwe adviesstructuur ingericht. Er zijn zes adviesraden ingesteld die elk een thematisch terrein of onderwerp belichten. De voorzitters van de zes adviesraden en de directeurs van de vier planbureaus vormen samen een adviesorgaan voor de Directeur-Generaal.

Samenstelling centrale adviesraad

prof. dr. B. van Ark, voorzitter adviesraad Macro-economische statistieken
 prof. dr. W. Derksen, directeur Ruimtelijk Planbureau (RPB)
 dr. C.N. Teulings, directeur Centraal Planbureau (CPB)
 prof. ir. N.D. van Egmond, directeur Milieu- en Natuurplanbureau (MNPB/RIVM)
 prof. dr. P. Ester, voorzitter adviesraad Maatschappij en Economie
 prof. dr. L.H. Hoogduin, voorzitter adviesraad Prijzen
 prof. dr. mr. C.J. Jepma, voorzitter adviesraad Economische statistieken
 prof. dr. P. Schnabel, directeur Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
 drs. L.J.E. Smits, voorzitter adviesraad Methodologie en ICT
 prof. dr. J.J.M. Theeuwes, voorzitter adviesraad Sociale Statistieken
 drs. G. van der Veen, voorzitter centrale adviesraad
 drs. P.N.J. Spannenburg, secretaris centrale adviesraad (psng@cbs.nl)

¹⁾ Bezetting ultimo 2006 (afgerond), exclusief 'inleen' (interim-personeel, uitzendkrachten, stagiairs, etcetera).

Papieren publicaties

Armoedebericht 2006 *
Assurantie Jaarboek 2006 *
Barometer 2006 1 t/m 4 *
Bevolkingsprognose (Pearl publicatie) 2006 *
Bevolkingstrends 2006 1 t/m 4
Brandweerstatistiek 2005
Criminaliteit en rechtshandhaving 2003 *
De Digitale economie 2005/2006
De Nederlandse conjunctuur 2006 1 t/m 4
De Nederlandse economie 2005
Demografische kerncijfers per gemeente 2006
Duurzame energie in Nederland 2005
E-government in Nederland
Emancipatiemonitor 2006 *
Gezondheid en zorg in cijfers 2006
Goederennaamlijst *
Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers 2005
Integratiekaart 2006 *
Jaarboek Onderwijs in cijfers 2006
Kennis en economie 2006
Kwartaalbericht Detailhandel 2006 1 t/m 4 *
Land- en tuinbouwcijfers t/m 2005 *
Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2005
National accounts of the Netherlands 2005
Nationale rekeningen 2005
Rapportage Sport 2005 *
Rechtspraak in Nederland 2005
Regionale bevolkings- en allochtonenprognose 2005-2025 *
Sociaal-economische trends 2006 1 t/m 4
Statistical Yearbook 2006
Statistisch jaarboek 2006
Sluitende Aanpak 2005
The Digital economy 2005 *
Toerisme en recreatie in cijfers 2006
Toerisme in Nederland 2005
Vakanties van Nederlanders 2005
Veiligheidsmonitor, Rijk 2006, Landelijke rapportage 2006
Veiligheidsmonitor, Tabellenrapport 2006
Veiligheidsmonitor, vragenlijst 2006
Verzekerd van cijfers 2004 *
Zorgrekeningen 1998-2004

Rapporten centrum voor Beleidsstatistiek

Beloningsverschillen verklaard? 2006
Vanuit de uitkering naar werk 2005

Digitale publicaties

Conjunctuurbericht 2006
Conjunctuurkompas 2006
Dienstenmonitor
Figures on the investment climate in the Netherlands (samenvatting) 2005 *
Horecamonitor
Industriemonitor *
Methodenrapport verkeersemissies
Milieu- en Natuurcompendium t/m 2005 *
Milieurekeningen 2005
Provincie op maat 2004
Statistisch bulletin 2005
Webmagazine (diverse onderwerpen)

Cartogrammen

Indeling in 12 provincies (1:400.000) 2006 *
Indeling in 12 provincies (1:800.000) 2006 *
Indeling in 129 economisch-geografische gebieden (1:400.000) 2006 *
Indeling in 129 economisch-geografische gebieden (1:800.000) 2006 *
Indeling in 40 COROP-gebieden (1:400.000) 2006 *
Indeling in 40 COROP-gebieden (1:800.000) 2006 *
Indeling in stadsgewesten en stedelijke agglomeraties (1:400.000) 2006 *
Indeling in stadsgewesten en stedelijke agglomeraties (1:800.000) 2006 *

* Deze publicaties zijn door het CBS gemaakt in samenwerking met derden.

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen om dit geheel daarna te verwerken tot statistische informatie over groepen mensen, hun omgeving en over bedrijven. Het CBS stelt de resultaten zo snel mogelijk op velerlei manieren voor iedereen beschikbaar.

De CBS-website (www.cbs.nl)

Deze CBS-website geeft gratis toegang tot de resultaten van CBS-onderzoek. Gepubliceerde CBS-cijfers zijn te raadplegen via de databank StatLine. Daarnaast biedt de website informatie over kerncijfers van Nederland, persberichten, het wekelijks Webmagazine, webartikelen en nieuwe publicaties. Op de website staat ook een actuele publicatiekalender en een productencatalogus. Beleidsinformatie en een verzameling links naar nationale statistische bureaus en relevante internationale organisaties maken de website compleet.

Persdienst

Het informatiepunt voor de pers, te bereiken via telefoon (070) 337 44 44 of e-mail: persdienst@cbs.nl. Meer informatie treft u aan op de CBS-website: www.cbs.nl, tabblad informatie voor Pers.

NOS-teletekst

Pagina 506 geeft informatie over een aantal belangrijke economische indicatoren en pagina 507 bevat gegevens die recent zijn gepubliceerd.

Infoservice

Het centrale informatiepunt voor algemene vragen over het CBS en zijn producten is te bereiken via telefoon 0900 02 27 (50 eurocent per minuut), fax (070) 337 59 94 en het contactformulier op de CBS-website (www.cbs.nl/infoservice)

CBS Contact Center

Het centrale informatiepunt voor bedrijven, instellingen en personen indien zij vragen hebben over CBS-vragenlijsten of ander enquêtemateriaal. Het contact center is bereikbaar via telefoon (045) 570 64 00 (op werkdagen van 9.00–17.00 uur), e-mail: contactcenter@cbs.nl of via de website: www.cbs.nl/contactcenter

Verkoop van CBS-producten

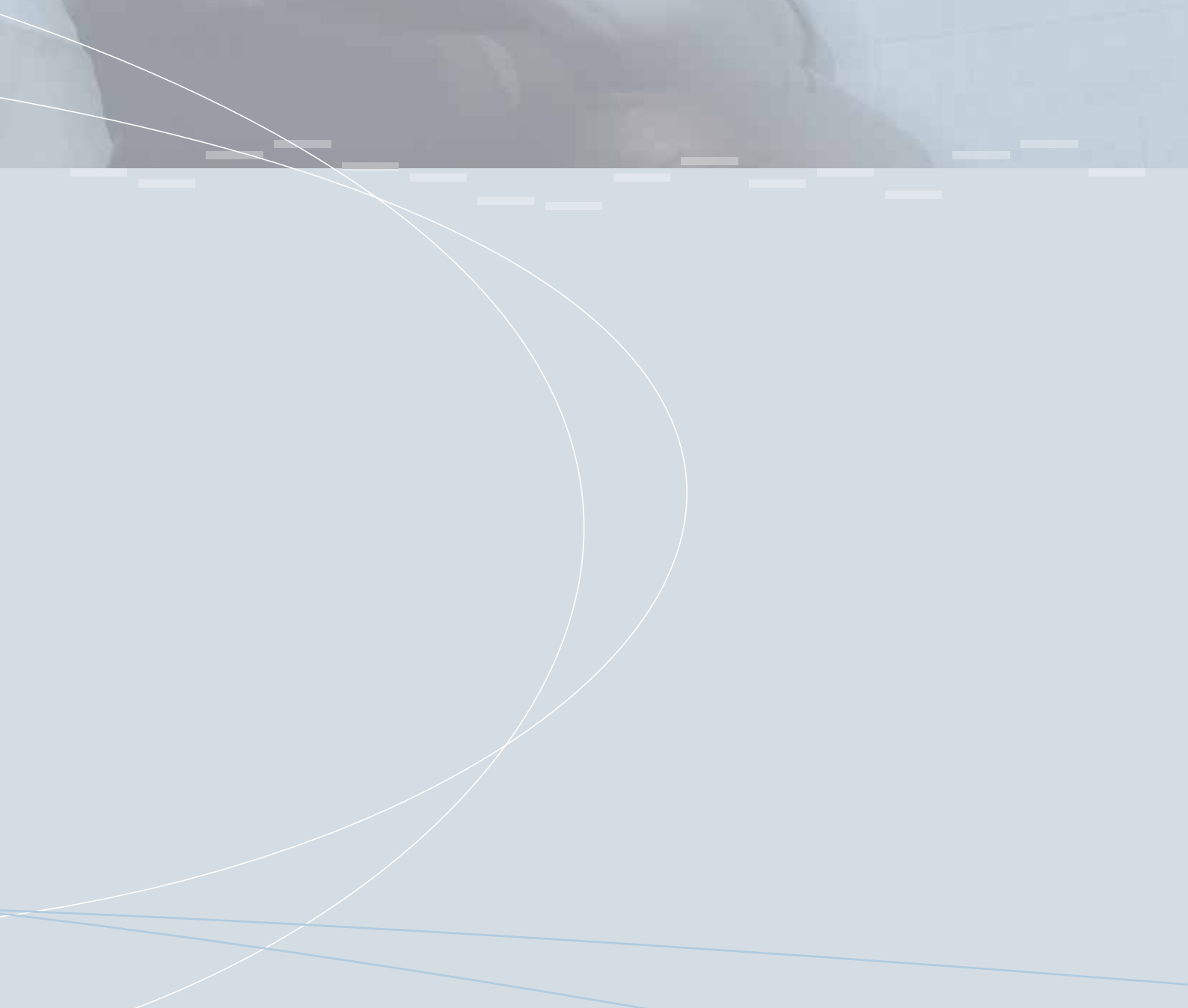
Verkoop vindt plaats via de afdeling Verkoop van het CBS, Postbus 4481, 6401 CZ Heerlen, fax: (045) 570 62 68, e-mail: verkoop@cbs.nl

European Statistical Data Support Voorburg

Statistische informatie over Europa afkomstig van Eurostat is telefonisch (0900 02 27; 50 eurocent per minuut) of via het contactformulier op de CBS-website (www.cbs.nl/infoservice) op te vragen.

Centrum voor Beleidsstatistiek

Stelt onderzoekers in staat wetenschappelijk onderzoek te verrichten op microdata van het CBS. Deze mogelijkheid staat open voor onderzoeksinstituten die daarvoor gemachtigd zijn via de CBS-wet of via een goedkeuring door de Centrale Commissie voor de Statistiek. De online catalogus met beschikbare microdata is te raadplegen via www.cbs.nl/microdata. Op deze bestanden kunnen, onder strikte beveiligingsvoorwaarden, analyses worden uitgevoerd voor wetenschappelijke doeleinden of het beantwoorden van beleidsmatige vragen. Het Centrum helpt daarnaast departementen en planbureaus bij het vinden, het gebruik en het opstellen van de benodigde informatie voor beleidsvoorbereiding en de evaluatie daarvan. Aan de diensten van het Centrum voor Beleidsstatistiek zijn kosten verbonden. Nadere informatie is verkrijgbaar via telefoon (070) 337 5609, via www.cbs.nl/cvb of e-mail: cvb@cbs.nl

Centraal Bureau voor de Statistiek

Voorburg
Prinses Beatrixlaan 428
Postbus 4000
2270 JM Voorburg
telefoon (070) 337 38 00

Heerlen
Kloosterweg 1
Postbus 4481
6401 CZ Heerlen
telefoon (045) 570 60 00

Website
www.cbs.nl

Infoservice
telefoon 0900 0227 (€ 0,50 per minuut)
e-mail infoservice@cbs.nl
fax (045) 570 62 68

Teletekst
pagina 506/507

Uitgave
Centraal Bureau voor de Statistiek

Vormgeving
WAT ontwerpers, Utrecht

Druk
OBT bv, Den Haag